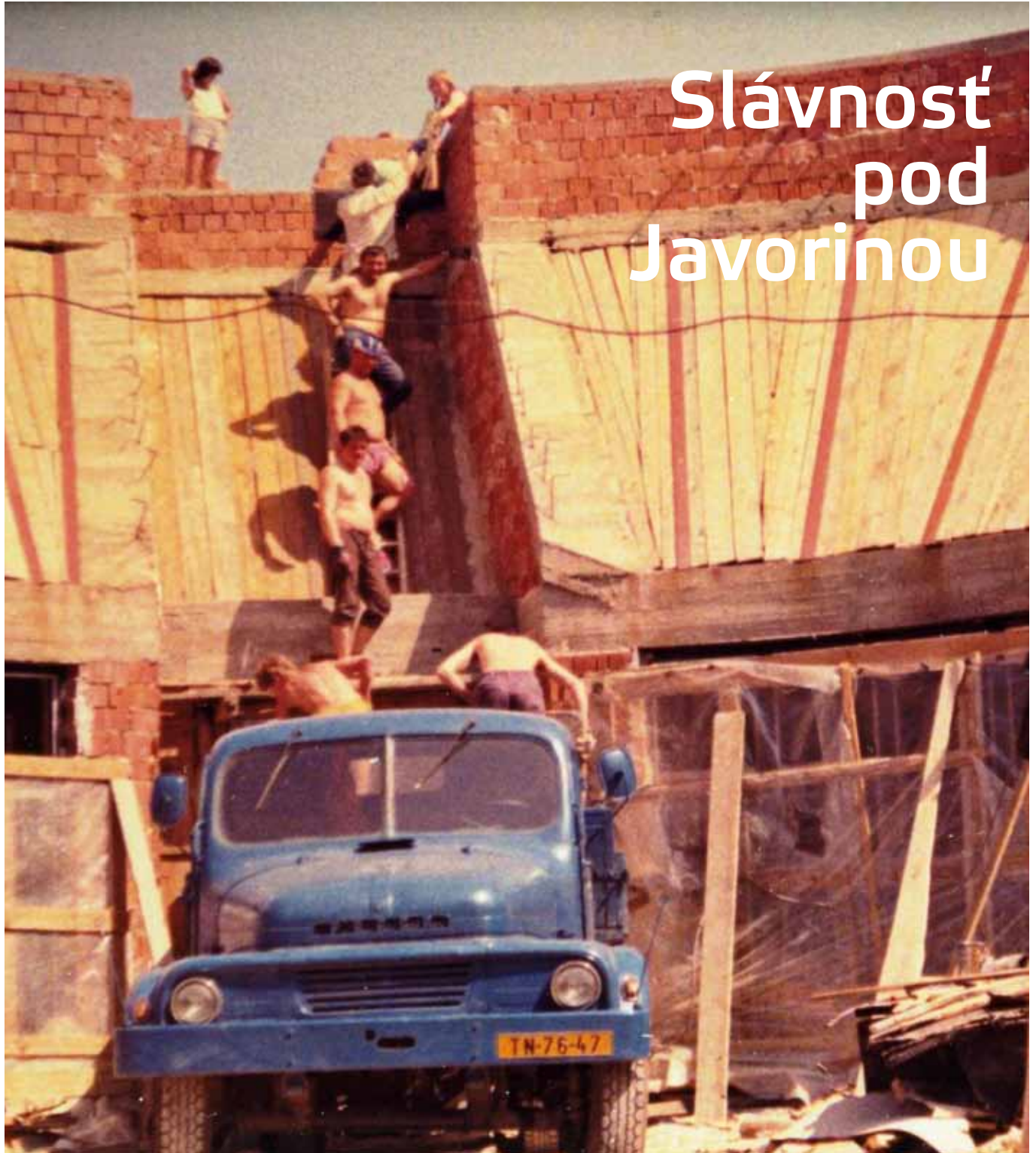

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XVII. ročník ● 8-9/2024

Slávnosť pod Javorinou

O B S A H

genezis 4
AKO BOLO NA POČIATKU
R. Betina

aktualita 5
RANNÝ KRUIH
E. Komárik

pohoda 6
MOC JAZYKA
D. Pastirčák

rozhovor 8
AKO POROZUMIEŤ
EMÓCIÁM
P. Raus/E. Mihočová

téma 12
SLÁVNOSŤ POD
JAVORINOU
MODLITBA VĎAKY
M. Jurčo
40 ROKOV MODLITEBNE
S. Jurčo

okienko D. Nováka 20
O LÁSKE, BOHU
A STRACHU

letné aktivity 21
SLOVENSKO BEHOM
K. Kvasňák
OPÁL CAMP
Team Opal camp
DETSKÝ DENŇNÝ TÁBOR
E. Bechná

fotouáva 28
O UKOTVENÍ
A. Činčuráková Tipulová

spod orecha 30
RAKOVINA
A NÁVRAT KRÁĽA
B. Piatko

RELAX 31

Mary Mitanová: Očami jablone

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:
IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2024
Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko
Čestný člen: Štefan Markus

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, Jazyková úprava: Dagmar Balková
Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko
Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43
Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,
e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. Zadané do tlače: 16. 9. 2024 Tlač: Alfa print, Martin
Predná strana obálky: Stavba modlitebne v S. Turej Zadná strana obálky: Opál Camp

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

MONIKA MITANOVÁ
(CZŠ Narnia Pezinok)

OČAMI JABLONE

(Rozjímanie o rodičovstve, o čakaní a o dôležitých stretnutiach)

Toto leto som bola s mojou, už dospelou dcérou, na dovolenke v Chorvátsku. Užívali sme si spoločný čas, more, slnko. Iba my dve, bez nárokov na požiadavky a očakávania ostatných. Popri plávaní v mori, ja som čítala a dcéra maľovala. V jedno ráno mi priniesla ukázať obrázok jablone. (2. str. *obálky*) Prekvapil ma. Uvidela som v ňom totiž vyjadrené všetky svoje myšlienky a modlitby. Obraz stromu, ktorý už vydal svoju úrodu a hľadá s obavou i nádejami na svoje výhonky. Zjavila sa mi pred očami celá naša generácia rodičov. Všetkých, ktorí s úzkosťou sledujeme, ako sa naše deti vyvíjajú, aké cesty životom si vyberajú, s akými ľuďmi sa stretávajú, akým hodnotám a cieľom sú ochotní obetovať svoj čas a svoje úsilie. Uvidela som v ňom obraz otca, z Ježišovho podobenstva o márnotratom synovi. Otca, ktorý čaká na návrat svojho syna. Aj nám zostáva iba čakať a pozorovať. Viera v Božie sprevádzanie je často našou jedinou nádejou a silou pri tomto čakaní.

Naša hlavná úloha skončila, naše deti sú vypustené do sveta a hľadajú si v ňom svoje miesto. Ako veľmi by sme chceli, aby sa tu stretli s ľuďmi, ktorí ich nasmerujú dobrým smerom, ktorí ich podporia v dobrých veciach, ktorí im pomôžu zapojiť sa do aktivít prinášajúcich dobro, ktorí ich duše pozdvihnú k Bohu, ich mysle ku skutočným hodnotám. Ako napísal J. A. Komenský: „Styk s ľuďmi vždy po sobe zanecháva niejaký otisk. Stýkame-li se s tím, co je dobré, učené a moudré, stávame se dobrými, učnými a moudrými. Stýkame-li se s tím, co je špatné, hloupé a bezbožné, stávame se špatnými, hloupými a bezbožnými. Kto chodí s kulhavými, naučí se kulhati.“

V tomto období môjho života si oveľa viac uvedomujem hodnotu ľudských stretnutí, hodnotu osobného vplyvu. S vďakou spomínam na mnohých, ktorí takto ovplyvnili a ovplyvňujú môj život. Stretnutia s nimi považujem za zázrak. Veľmi by som si želala, aby takýchto ľudí stretli aj moje deti, aby vplyv na ich životy mali ľudia múdri, šlachetní, cnostní. Silne vnímam, že sa potrebujeme navzájom, sami to nedáme. Potrebujeme jeden druhého. Potrebujeme stretnutia a komunity, v ktorých sa dejú zázraky, v ktorých sa duše našich detí aj nás samých rozvíjajú a povznášajú. Nie je to samozrejmé, že niekto v našich spoločenstvách vedie besiedku, venuje svoj čas tínedžerom, organizuje tábory alebo výlety, vedie biblické štúdiá, zaujíma sa o iného, venuje svoj čas, poskytne svoju domácnosť, praktickú pomoc... Chcem vzdať úctu a hold tým, ktorí to robia. Vytvárajú pre pútnikov na cestách života miesta odpočinku, osvieženia a podpory. Možno aj vďaka nim sa naše deti vrátia domov, k Otcovi. ■

STĽPČEK:

O REPUBLIKE

Ešte pred pokusom o atentát, som počul, ako premiér R. Fico povedal, že *politika je boj o moc*. A dodal: „*Teda bojujem*“. Keď si ľudia a najmä politici myslia, že politika je boj o moc, je to pre krajinu zlé, veľmi zlé. Pretože politika má byť – musí byť – teória a prax spravovania štátu. Samotné slovo „politika“ o tom hovorí. Je odvodené od slova „polis“, gréckeho slova, ktoré označuje „štát“ a koncovka toho slova označuje oblasť činnosti (genetika, robotika, matematika ...).

Boj o moc! Slovo „boj“ však znamená násilie. Takže „*boj o moc*“ vlastne znamená „*násilné prevzatie*“ moci, niečo ako lúpež moci. (Hoci takáto „moc“ vzišla z demokratických volieb.) No to, čo sa deje u nás po voľbách, teda premena volebného víťazstva na „boj o moc“, by dôslední ľudia mohli chápať ako pokus o trestný čin!

Žiaľ, také chápanie politiky nie je jediným prejavom charakteru súčasného vládnutia. I argumentácia „Vláda má právo rozhodnúť!“ nie je známkou demokratického štátu. Áno, vláda má *právo* rozhodnúť. Ale zároveň má *po-vinnosť* rozhodovať v prospech celej spoločnosti, nielen v prospech jednej strany, resp. v prospech jej predstaviteľov. Navyše to právo je obmedzené i tým, že o mnohých veciach rozhodujú poslanci. Poslanci, ktorým ústava prikazuje rozhodovať podľa ich vedomia a svedomia. Nie podľa nariadenia predsedu strany. Nie sme monarchiou, ale republikou! Žiaľ aj tomuto slovu (asi) mnohí nerozumejú. Svedčí o tom fakt, že nerozhodujú v záujme publika. I keď slovo „republika“ je zložené z dvoch slov: rés a publica. Slovensky „vec verejná“. Poliáci o tom vedia svoje, oni namiesto „Republika“ hovoria staropolsky: „Rzecs pospolita“, čo v preklade znamená aj „VEC SPOLOČNÁ“

Ivan Turek

AKO BOLO NA POČIATKU

RASTISLAV BETINA

Takto boli dokončené nebesia, zem i všetky ich zástupy. Siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo, ktoré konal, a siedmy deň si Boh odpočinul od všetkého, čo utvoril. Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ten deň Boh prestal vykonávať celé svoje stvoriteľské dielo, ktoré utvoril. Takto sa udialo stvorenie neba a zeme (Gn 2, 1 – 4a).

Správa o stvorení sveta nekončí šiestym dňom, stvorením človeka, ale siedmym dňom, dňom Božieho odpočinku. Humanizmus končí šiestym dňom, človekom v strede. Biblia končí siedmym dňom, Bohom v strede. Boh je stredobodom a obsahom siedmeho dňa. Až tu je konečný vrchol a cieľ stvorenia. O siedmom dni čítame, že ho Boh požehnal, posvätil a že si v ňom odpočinul.

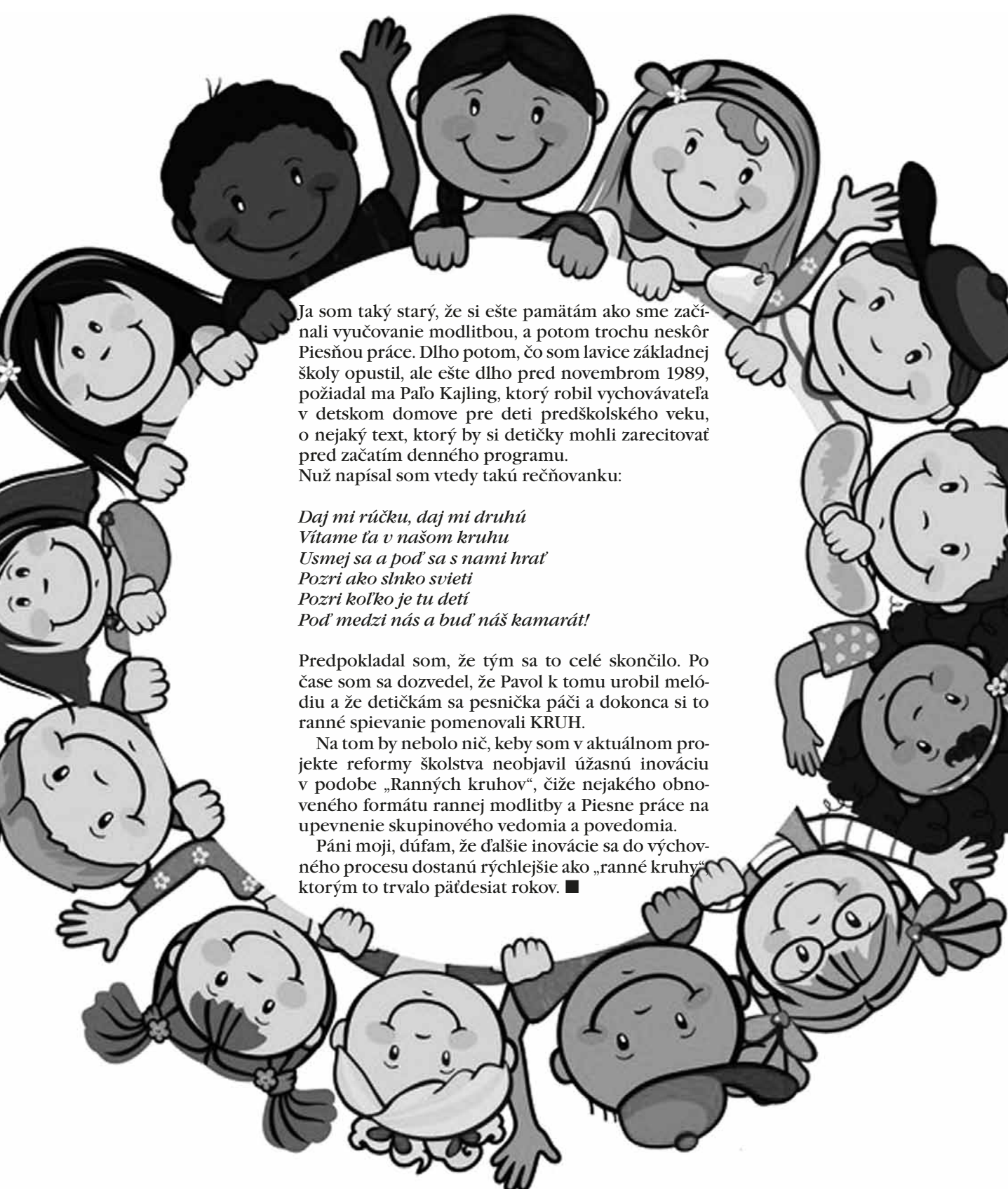
Je to jediný deň, o ktorom čítame, že ho Boh požehnal. Doteraz požehnával živé bytosti, zvieratá a človeka. Teraz požehnáva deň. To znamená, že s týmto dňom je spojené špecifické Božie požehnanie. Pramení z neho požehnanie, ktoré prúdi do ďalších dní v týždni. Tento deň Boh aj posvätil, teda oddelil od ostatných dní.

Prečo tento deň? Preto, že sa stal dňom Božieho odpočinku. To neznamená, že Boh sa unavil a potreboval si oddýchnuť. Znamená to, že Boh ukončil svoje dielo. Na znamenie, že Božie dielo je hotové, skončené, sa siedmy deň stáva dňom Božieho odpočinku. Čo sa týka stvorenia, Boh už nič viac nemá na práci. Čo sa týka udržiavania stvoreného sveta, tam platí Ježišovo slovo: *Môj Otec pracuje doteraz...* (Jn 5, 17).

Ále Boh urobil niečo veľmi milostivé. Nenechal si deň odpočinku pre seba. Keďže nás stvoril na svoj obraz, podelil sa s nami o tento deň. Lebo Boh chce, aby sme aj my spoznali požehnanie siedmeho dňa, požehnanie odpočinku. Preto siedmy deň, deň svojho odpočinku, Boh urobil aj dňom odpočinku pre človeka. A Boh nám dáva tento dar vo forme prikázania: *Šesť dní budeš pracovať... Siedmy deň je sobotný odpočinok pre Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš konať nijakú prácu...* (Ex 20, 9). Rytmus stvorenia šesť plus jeden je prenesený do rytmu ľudského života. Človek si má tento Boží rytmus práce a oddychu osvojiť. Práca sa nesmie stať našou modlou, a teda Božím rivalom v našom živote. Patrí jej dôležité, ale nie prvé miesto. To patrí Bohu. Preto práca musí byť prerušovaná odpočinkom v Božej blízkosti. ■

RANNÝ KRUH

EMIL KOMÁRIK, CB Bratislava-Cukrová

Ja som taký starý, že si ešte pamätám ako sme začínali vyučovanie modlitbou, a potom trochu neskôr Piesňou práce. Dlho potom, čo som lavice základnej školy opustil, ale ešte dlho pred novembrom 1989, požiadal ma Paľo Kajling, ktorý robil vychovávateľa v detskom domove pre deti predškolského veku, o nejaký text, ktorý by si detičky mohli zarecitovať pred začatím denného programu.

Nuž napísal som vtedy takú rečňovanku:

*Daj mi rúčku, daj mi druhú
Vítame Ťa v našom kruhu
Usmej sa a poď sa s nami hrať
Pozri ako slnko svieti
Pozri koľko je tu detí
Pod' medzi nás a buď náš kamarát!*

Predpokladal som, že tým sa to celé skončilo. Po čase som sa dozvedel, že Pavol k tomu urobil melódiu a že detičkám sa pesnička páči a dokonca si to ranné spievanie pomenovali KRUH.

Na tom by nebolo nič, keby som v aktuálnom projekte reformy školstva neobjavil úžasnú inováciu v podobe „Ranných kruhov“, čiže nejakého obnoveného formátu rannej modlitby a Piesne práce na upevnenie skupinového vedomia a povedomia.

Páni moji, dúfam, že ďalšie inovácie sa do výchovného procesu dostanú rýchlejšie ako „ranné kruhy“, ktorým to trvalo päťdesiat rokov. ■

DANIEL PASTIRČÁK

Tento rok som napokon na Pohode nebol. Mal som tam byť už od piatku. V Kafé Kušnierik som mal spolu s priateľmi sprítomniť Juraja Kušnierika a jeho odkaz pre dnešné neľahké dni.

Na Pohodu som sa vybral autom s Jonatánom. Hneď v Bratislave sme dostali defekt. Riešenie sa nahaňovalo, takže napokon bolo jasné, že diskusiu nestihnem. Nuž, vzdal som to. Jonatán iným autom napokon stihol koncert, ktorý tam mal s Erikou.

Chystal som sa prísť v sobotu, nasať atmosféru a pripraviť sa na nedeľnú ekumenickú bohoslužbu. Tá býva na Pohode už tradíciou. Prvé bohoslužby ešte s Tonkom Srhoľcom, Jurajom Kušnierikom a Mariánom Vargom sa konali rok po tom, čo na Pohode spadol stan.

V piatok odpoľudnia sme zašli do sadu Janka Kráľa potešiť sa po rokoch obnovenou kaviarňou Ferdinand. Tam nás zastihla búrka. Sedeli sme pod strieškou vonku a vychutnávali tú búrlivú nádheru. Netušili sme, čo za pár hodín prinesie Pohode.

Volal som Jonatánovi. Všetko v pohode vyriešil. S koncertom bol spokojný. „A neprší tam?“ Spýtal som sa. „Lebo u nás je búrka.“

„Tu zatiaľ neprší,“ odpovedal, „ale zdá sa, že čosi sa blíži.“

Keď nám asi o pol hodiny volal, všetko bolo inak. Smršť vrazila do Pohody a váľala stany.

Od tej chvíle sa moja myseľ vracala tam, na miesta tej drámy, k zraneným i vydeseným ľuďom, k Mišovi a celému tímu Pohody, bolo mi ťažko spolu s nimi. Keď som čítal o solidarite, ktorú si tam ľudia v tej ťažkej chvíli prejavovali, bolo to akoby som pocítil teplý dotyk v mrazivom vetre.

Je mi smutno z ľudí, ktorí otvorene prejavujú svoju škodoradosť a dokonca sa pri tom dovolávajú Boha. Žiaľ za posledné roky sme si na to na Slovensku zvykli, priať tomu, kto nie je náš, to najhoršie. O tom mala byť aj téma bohoslužby: Nebezpečná moc jazyka, ktorý dokáže posilniť, povzbudiť, ale môže i druhého zraziť na kolená, vyškrtnúť, zabiť.

Proti zaplave toho „zlo-rečenia“ postavme silu dobroprajného, úprimného, pravdivého, slobodného jazyka – lebo iba on nám uchováva nádej. Namiesto spoločnej Pohodovej bohoslužby, ktorá nebola, si konám malú súkromnú bohoslužbu a v modlitbe myslím na všetkých zranených, na Mišov tím, na Pohodu a prajem im, aby ich tá kríza nezlomila, ale posilnila, aby im pozitívna energia prichádzajúca z toľkých miest dodala potrebné sily. ■

MOC JAZYKA

Miniúvaha Daniela Pastirčáka, ktorá neodznela na POHODE.

Ak sa niekto neprehrešuje slovom, je dokonalý človek, schopný udržať na uzde i celé telo. Napísal apoštol Jakub. Ten nepatrný úd - jazyk má obrovskú moc. Je ako kormidlo, určuje smer lode nášho života. Podľa slov sa orientujeme v živote. Jazykom môžem tvoriť i nové veci. Jazyk je v človeku ako obraz Boha, ktorý tvorí slovom svet. Jakub však o jazyku hovorí ako o plameni pekla. Tak ako - jazyk? Si obrazom Boha či plameňom pekla?

Náš jazyk má tvorivú i ničivú moc. Môže podporovať rozvoj, obnovovať nádej v zmysel človeka. Má však i moc zotročiť a škrtnúť človeka, uväzniť ho v lži: pravdu výhlásiť za lož, dobro prehlásiť za zlo. Pred 34 rokmi bola naša spoločnosť premenená. Slobodné slová na námestiach odkliali náš svet. Komunisti dobre vedeli o moci slobodného slova. Jazyk zakliali lžou propagandy. Nik nesmel hovoriť, čo si naozaj myslí..

Ježiš povedal, že jazykom možno zabiť človeka - odpísať ho, ponížiť, vyškrtnúť zo sveta. Dnes tomu rozumieme azda viac než kedykoľvek pred tým. Duchovný priestor našej spoločnosti je otrávený lžou: Páchatelia korupcie sú vyhlasovaní za obeť, ich vyšetrovatelia sú označovaní za páchatelov.

Ruský agresor je vládnymi politikmi označovaný za obeť, tí čo podporujú napadnutú Ukrajinu sú označovaní za vojnových štváčov. Náš spoločenský priestor je podmíňovaný vražedným jazykom, ktorý zbavuje človeka ľudskosti: Krysa, sviňa či dezolát. Politici, ktorí nám dnes vládnu, v predvolebnom boji neváhali svoju reč posilňovať metaforami zabíjania: *Rež a rúbaj do krve, po Šimečkovej kotrbe.*

Najdôležitejší zápas sa dnes odohráva v jazyku. Proti lži a nenávisti sa treba postaviť jazykom pravdivosti a dobra. Silu k tomu nájdeme vo vnútri, ak ho otvoríme Bohu. *Bože ty ma skúmaš a poznáš, modlil sa Dávid. Pozoruješ moju myšlienku z ďaleka, ešte nemám slovo na jazyku a ty ho už celkom vieš.* Duch Boha je s nami všade. V jeho svetle dobre vieme, či sú naše slová pravdivé, alebo klamú, či sú nesené vôľou k dobru, alebo pramenia z nenávisti. Nuž opríme nádej o večnosť pravdy lásky, spravodlivosti a slobody v Bohu. Odovzdajme mu pramene svojho jazyka: *Skúmaj ma a poznaj Bože, hlad, či je vo mne nejaká zlá cesta a veď ma cestou večnosti.* ■

AKO POROZUMIEŤ EMÓCIÁM

Každý z nás dostal pri stvorení do osobnostnej výbavy balíček emócií. Tých pozitívnych aj negatívnych. Raz sme hore, raz dole – ako pri jazde po húsenkovej dráhe. Je iba málo prípadov „stoicky chladných“ ľudí, ktorí nepodliehajú pocitom. Pravdou je, že emócie spracovávame neustále, či si to uvedomujeme alebo nie. Novú knihu, ktorá čitateľom pomáha *Jak porozumět emocím*, v uplynulom roku vydal známy český psychológ **PAVEL RAUS**. Spolu s manželkou Júliou, Slovenkou a rodáčkou z Prešova, prednášal na novembrovej Konferencii Rodinného spoločenstva v Liptovskom Jáne.

Zhovárala sa s nm EMÍLIA MIHOČOVÁ.

Foto: MICHAL GAJDOŠ

V poslednom období sa predmetom vášho záujmu a aj odborného výskumu stali emócie.

Považujete sa sám skôr za racionálny, alebo emocionálny typ človeka?

Moja cesta s emóciami nebola úplne jednoduchá. Dlho som si s nimi nevedel dať rady. V začiatkoch nášho manželstva chcela moja žena stále komunikovať. Potrebovala jednoducho vedieť, čo prežívam. Ja som však nemal ani najmenšiu chuť zaoberať sa svojimi pocitmi. Emócie mi pripadali ako niečo nevyspytateľné, neisté, nestále. Nahrádzal som ich myšlienkami, o ktorých som ochotne a rád diskutoval. Postupne som však zistil, že pre

moju manželku sú emócie veľmi dôležité. Potrebuje ich a dokonca až stráda, ak jej neumožním vidieť svoje pocity. A tak som sa nimi musel, chtiac-nechtiac, začať zaoberať.

Kedy nastal zlomový moment?

Veľmi často som mal pocit, že svojej rodine nedávam to, čo by som jej mal dávať. Utekal som k činnostiam, ktoré pre mňa boli jednoduché a zrozumiteľné. Zapájal som sa do rôznych služieb v cirkevnom zbore, zvlášť do práce s mladými ľuďmi. Kázal som, diskutoval, organizoval programy, víkendové pobyty, tábory. Vedel som však, že to nie je úplne poctivé. Cítil som, že aj moji

najbližší ma potrebujú a že pred tým nemôžem utekať.

Raz naša dcéra, keď bola ešte malá, povedala manželke: „Neviem, čo mám robiť. A najťažšie pre mňa je, že neviem, čo si o tom myslí otec.“ Vtedy som si uvedomil: „Neviem, s čím zápasí moja dcéra. Nepoznám otázky, ktoré si kladie.“ Pochopil som, že to je oblasť, na ktorej musím začať pracovať. Boh ma postavil do života mojich dcér a mne na nich záležalo. Chcel som, aby poznali mňa aj Boha, aby mohli mať kvalitný život.

Ovplyvňuje naše emocionálne prežívanie aj naša minulosť?

Nedávno bol u nás na obede jeden mladý muž z cirkevného zboru. Manželka urobila veľmi dobrý obed, a keď odchádzal, zabalila mu výslužku. A v tom momente to vo mne začalo vriieť. Spomenul som si totiž na svoju mamu, ktorá začala rozdávať veci nekontrolovateľným spôsobom. Vrcholom bolo, keď raz darovala návšteve moju zbierku poštových známok. Vždy, keď sme mamu prišli navštíviť, nás pred odchodom nabalila, a to aj tým, čo sme nechceli ani nepotrebovali. Bol to stresujúci okamih, na ktorý sa nikto z nás neťažil. Brali sme to ako nutnú daň za to, aby sme mohli nakoniec odísť domov.

Spomenul som si na to vo chvíli, keď som videl, ako manželka balí nášmu hostovi jedlo. Cítil som hnev. Vtedy som sa zastavil a pýtal sa Boha: „Čo mám teraz robiť s požiarom, ktorý je vo mne? Mám ho potlačiť, usmievať sa a tváriť sa, že sa nič nedeje? Je toto kresťanský spôsob, ako zvládnuť svoj hnev? Alebo mám vybuchnúť, keď sa za hostom zatvoria dvere?“ Vo väčšine takýchto prípadov vybuchnem kultivovane, umiernene. Sarkazmom. Iróniou. Jedovatou narážkou. Tak, aby manželka vedela, že sa niečo deje, ale tiež tak, aby to nebolo napadnuteľné.

Emócie sú ako sopka, ktorá si hľadá priechod. Sú to situácie, v ktorých sa skôr či neskôr ocitne každý z nás. Všetci máme niekde citlivý bod. Zrejme nie je namieste potláčanie, ani nekontrolovateľný výbuch hnevu, ale ani irónia a sarkazmus. Našli ste spôsob, ako sa správne zachovať, keď vami lomujú negatívne pocity?

V prvom rade potrebujeme pred Bohom uzdraviť svoju minulosť. Naučil som sa, že musím odlišiť manželkine konanie v danej situácii od svojich pocitov. Veď chcela spraviť to najlepšie, čo prospēja hostovi. Potrebujem oceniť jej dobré motívy. Napokon, Biblia

hovorí, aby sme sa „povzbudzovali k dobrým skutkom“. Moja manželka potrebuje slobodu. Jej konanie nemôže byť ovplyvnené strachom z mojich pocitov a z toho, že sa ma dotkne. Je to slobodná bytosť pred Bohom a ja ju tak musím rešpektovať. Svoj problém nemôžem riešiť cez ňu, ale sám pred Bohom.

Uvedomil som si, že môžem konať prirodzene – sarkazmom a iróniou, ale aj nadprirodzene. To je správny spôsob, na ktorý však zároveň často nemám silu. Je to niečo, čo nemôžem vyprodukovať sám zo seba. Nedokážem mlčať a prejaviť rešpekt, keď mnou lomcuje hnev. Potrebujem na to Božiu silu. Keď som sa po rozhovore s Bohom rozhodol pre túto cestu, emócie zoslabli. Niežeby vôbec neboli, ale stratili na intenzite. Chcel som robiť to, čo je správne v Božích očiach a čo prospēja mojim blízkym. A Boh mi pre to dal nadprirodzenú silu. Som o tom presvedčený, pretože sám svoje emócie nedokážem ovládať.

Čo robiť, ak sú deštruktívne emócie príliš silné a nedokážeme ich ovládnuť?

Často svoj zápas s emóciami nezvládame. Vybuchnem, stratím nad sebou kontrolu, spôsobím bolesť, potom ma to mrzí, ospravedlňím sa alebo sa stiahnem. Môžeme sa zmietať v tomto cykle. Nedávno mala moja manželka dlhý telefonický rozhovor s jednou ženou, s ktorou sa stretáva už dlhšiu dobu a podporuje ju. Má tendenciu prehnáť svoje emócie, vybuchnúť a ubližovať druhým ľuďom. Zmieta sa v kruhu, ktorý kazí život jej aj okoliu. Preto urobila veľmi dobre, že zavolała mojej žene a hovorila s ňou skôr, ako začala konať.

Našla si tak svoj bezpečný priestor.

Nájdu sa však medzi nami aj ľudia s tvárou hráča pokru, z ktorej nevyčítate vôbec nič. Je to lepší spôsob ako emočné výbuchy?

Niektorí si myslia, že emócie nemajú. Naučili sa ich ignorovať, vytesniť, potlačiť. Pocity pre-máhajú vôľou alebo rozumom. Myslia si, že je lepšie nezaoberať sa emóciami. Chcú veci radšej prakticky riešiť, ako ich prežívať. Do určitej miery je to v poriadku. Veď aj tým, ako sa správame, vyjadrujeme emócie. Nemôžeme ich však ignorovať, trvalo potláčať a tváriť sa, akoby neboli. Ony sa ozvú, ale oveľa horším spôsobom.

Ďalšou skupinou sú ľudia, ktorí sa správajú tak, ako to od nich druhí očakávajú. Netušia, čo prežívajú sami. Akoby seba nahradili prežívaním druhých ľudí. A aj to samozrejme vedie do problémov. Výsledkom sú nezrele emócie. Pocity potrebujú starostlivosť, aby sa mohli vyjasniť a dozrieť. A tiež, aby mohli byť užitočné a prospešné – pre nás samých aj druhých ľudí.

A čo emočný zmätok?

Prichádza vtedy, keď sa nevieme zorientovať v tom, čo prežívame. Z praxe viem, že za zmätok zvyčajne býva konflikt emócií – keď sa nedokážeme jednoznačne prikloniť na jednu alebo druhú stranu. A ak neviem, čo je správne, prežívam neistotu a úzkosť.

Emócie rezonovali aj na 18. konferencii Rodinného spoločenstva, kde prišlo 260 manželských párov z celého Slovenska. Prečo o tejto téme vlastne treba hovoriť?

V dnešnej dobe ako kresťania o emóciách nemôžeme nehovoriť. Sú na to tri dôvody: spoločnosť, osobný život a vzťahy. Niektorí z vás si ešte pamätajú dobu, kedy emócie neboli dôležité. Všetko bolo racionálne a dalo sa vysvetliť. Veda mala zodpovedať na všetky otázky. Emócie boli nepodstatné a nezaujímavé.

Dnes to ide do opačného extrému – všetko je o emóciách. Rozhodujeme je to, čo prežívame a chceme. Pravdivé je to, čo cítim. Týmto spôsobom však zachádzame do extrému, veci sa

vyhrocujú až do krízovej polohy. Nie som si istý, či je Západ ešte schopný zvládnuť tieto extrémny. Namiesto toho, aby sme rozum a emócie múdro prepájali a vnímali ich medze, máme tendenciu polarizovať.

Dokáže ešte naša spoločnosť nájsť potrebnú rovnováhu medzi racionálnou a emočnou inteligenciou?

Myslím si, že ešte nie je definitívne rozhodnuté. Žijeme v dobe slobody a môžeme konať. To, ako spoločnosť vyzerá, je aj naša zodpovednosť. Môžeme sa usilovať o zmenu, i keď to môže byť ťažké a nepríjemné. Nakoniec je dôležité, aby sme boli ako cirkev odlišní. Aby sme rozumeli tomu, kde majú veci svoje miesto. Naša spoločnosť viac-menej ignoruje

Boha, a to je jeden z dôvodov, prečo má svet a kultúra okolo nás také problémy. Tvrdí, že absolútne hodnoty neexistujú. Oddelila vieru od praktického života. Boh už nie je kategória, nad ktorou by sme uvažovali.

Čo je kritériom pre pravdu vo svete, v ktorom absentuje Boh?

V západnom svete je kritériom a mierkou pravdy jednotlivec. Sám môže rozhodnúť, čo je pre neho správne, prospešné alebo zlé. Mnohé zákony stoja na osobnom rozhodnutí človeka. To už nie je ani individualizmus, pretože ten má dobrú stránku, a tou je osobná zodpovednosť. Dnes ide o úplnú autonómiu jednotlivca. Tento trend však ignoruje fakt, že moje osobné rozhodnutia

majú masívny vplyv na moje okolie – rodinu, komunitu, cirkev. To, čo robím, nie je iba moja vec, pretože to ovplyvňuje mnohých ďalších. Žiaľ, dnes sa tvárime, že to tak nie je. Dúfame, že sa to akosi vyrieši a že sa cesta nájde.

V súčasnosti, sa vytráca aj význam osobných stretnutí. Dokážeme žiť ako „stepní vlci“, ktorí si vystačia sami so sebou?

Na jednom seminári sa zúčastnil manželský pár, ktorý povedal, že na ďalšie stretnutie už nepríde. Vraj si potrebné informácie nájde na internete. Naozaj? Iste, na internete nájdu veľa informácií a pravdepodobne aj lepších, než aké počuli na seminári. Problém je, že potrebujeme tiež kontext pre informácie, ktoré prijímame.

Potrebujeme vzťahy a druhých ľudí, s ktorými spoločne hľadáme odpovede na naše otázky. Jednoducho potrebujeme jeden druhého. Potrebujeme komunitu, spoločnosť, a to na internete nenájdeme. Podstatné nie sú len informácie, ale aj múdrosť rozlíšiť, ktoré z nich sú cenné, dôležité, oprávnené a pravdivé. Preto je fascinujúce byť spolu a hľadať spoločne. Má to ohromnú moc. Ako cirkev v podstate ideme proti prúdu. V cirkvi, ktorá je Kristovým telom, jedna časť potrebuje druhú.

Potrebujeme Boha aj na to, aby sme správne rozumeli svojim emóciám?

Z kresťanského pohľadu je Boh začiatkom všetkých otázok aj odpovedou na všetky otázky. Po-

trebujeme rozumieť tomu, ako nás Boh stvoril. Študovať manuál – návod na život, pretože sami si ho nevymyslíme. A emócie majú v našom hľadaní Boha dôležité miesto. Emócie, ktoré sú poddané Bohu a sú v súlade s Božou vôľou, o nás odhaľujú niečo nesmierne dôležité. Boh stvoril svet, aby sme prežívali radosť z vecí, ktoré nám dal. Chce, aby sme Ho poznávali vo všetko dobrom, čo vytvoril, pretože to vytvoril pre nás.

Jedným z dôvodov, prečo o emóciách hovoriť, sú vzťahy. Akú rolu zohrávajú pocity v spleti medziludských vzťahov?

Emócie majú vo vzťahoch nesmierne dôležitú funkciu. Pomáhajú nám vysielat signály dru-

hým. Keď sa k vám niekto blíži, už z jeho tváre dokážete vyčítať, čo cíti – bez toho, aby si to uvedomil. Z výrazu tváre dokáže prečítať, v akom je rozpoložení. Je spokojný? Šťastný? Usmieva sa? Bude rád, keď sa mu prihovorím? Alebo sa tvári odmerane? Môžem byť osobný alebo radšej opatrný? Zvlášť pre blízke vzťahy – v rodine a manželstve – sú toto kritické schopnosti. Jednou z funkcií emócií v blízkom vzťahu je spojenie. Potrebujeme ich na to, aby sme mohli prežívať skutočnú blízkosť. Dokázali druhému načúvať a vcítiť sa do jeho emocionálneho rozpoloženia. Vnímať aj to, čo si možno ani sám nevedomuje.

Čo v blízkyh vzťahoch spôsobuje najviac zranení?

Jedny z najhlbších zranení v manželstve ale aj rodičovstve vznikajú, ak nerešpektujeme jeden druhého. Keď druhého ponížime. Urážky, napádanie a kritika majú devastačný účinok. Ale naopak, partnera môžeme aj pozdvihnúť. Dodať mu novú chuť do života, silu a nádej. Rešpekt a vzájomná úcta majú zásadný význam. Dôležité je tiež to, aby partner vedel, kde sú naše hranice. Treba ich jasne a zrozumiteľne pomenovať. Rovnaké je to vo výchove. Ak rodičia preukazujú deťom úctu a rešpekt, budujú v nich zdravé sebedomie. Ak ich odmietajú a ponížujú, budú s tým zápasit celý život.

Sú teda emócie pre človeka darom alebo skôr bremenom?

Emócie nám spôsobujú mnoho problémov, ale sú tiež cenné a vzácne. Potrebujeme rozlíšiť, ktoré z nich nám v osobnom živote pomáhajú žiť plnšie a pravdivejšie. V tomto zmysle sa nedá jednoznačne povedať, či sú dobré alebo zlé. Všetko závisí od toho, akému cieľu slúžia. Všetky emócie však majú svoje miesto, ak nám pomáhajú zamerať sa na to, ako osláviť Boha. ■

Evanjelický východ 1/2024

Autorsky a redakčne pripravil
SAMUEL JURČO

Slávnosť pod Javorinou

Foto:
ARCHÍV ZBORU CB ST. TURÁ
Foto zo slávnosti:
MARTIN HOLÝ

MODLITBA VĎAKY

MARTIN JURČO, emeritný kazateľ CB, účastník stavby

Dnes máme 40. výročie posviacky modlitebne. Spomíname na predivné Božie skutky, nielen tie zo stavania domu z tehál, ale aj z budovania duchovnej rodiny zboru, cirkvi. Žalm 40, 6 to pekne vystihuje:

Veľa divov si vykonal, Hospodin, môj Bože, a v tvojich zámeroch s nami sa ti nik nevyrovná. Chcel by som to hlásať a vyrozprávať, je toho však viac, než sa dá spočítať.

Svoju spomienku chcem vyjadriť formou modlitby, a tak vzdať úctu a chválu Pánu Bohu a Jemu sa pokloniť, pretože táto modlitebňa je Jeho dielom, nie dielom ľudí.

Vďaka Bože, že si nás v čase komunizmu obdaroval nesmiernou milosťou, ale aj odvahou a ochotou stavať tento Tvoj dom.

Vďaka, že si nás mnohých povolal ako odpoveď na modlitby domácich a mohli sme byť súčasťou Tvojho plánu pri stavbe modlitebne, v začiatkoch, aj neskoršom budovaní zboru.

Vďaka, že tento zbor prijal všetkých, ktorí sem prišli, že vedel znášať naše chyby, našu nezrelosť a podporovať všetkých, ktorí sa prisťahovali na Starú Turú.

Vďaka, že si dal dostatok odvážnych, verných, statočných ľudí zo Starej Turej a okolia, ktorí sa niekoľko rokov za tento projekt nielen modlili, ale aj priložili ruku k dielu a zabezpečovali všetko potrebné.

Vďaka, že nám v období materiálneho nedostatku nikdy nechýbal stavebný materiál, či nedostatok mäsa a potraviny na stravovanie. To bol zázrak! Vďaka, že si chránil všetkých pracovníkov pred vážnymi úrazmi s trvalými následkami.

Vďaka, že si dal ducha spolupatričnosti a že sa celá cirkev na Slovensku, v Čechách aj v zahraničí spolupodieľala zbierkami aj manuálnou prácou a tento dom modlitby spolu budovala!

Vďaka, že súčasťou stavby modlitebne bola evanjelizácia a mnohí ľudia tu prežili svoj nový duchovný začiatok.

Vďaka, že počas stavby z tehál bol Tvoj ľud povzbudzovaný Božím Slovom, piesňami a svedectvami o tom, ako si robil a robíš neprestajne!

Vďaka, že si Boh Abraháma, Izáka a Jakoba, že si Boh všetkých generácií, predchádzajúcich, súčasných aj budúcich! Si Boh našich otcov a matiek. Ty si Boh, ktorý nás vedieš od Moravských bratov, Ty si Boh, ktorý si nás viedol v období sestier Márie a Kristíny Royových. Ty si Boh, ktorý si teraz tu a budeš Boh našich detí a vnukov! Ty si Jahve – Ja Som!

Vďaka, že môžeme dnes spomínať na Tvoje skutky a myslieť generačne. Jedna generácia totiž odo-

vzdáva svedectvo budúcim generáciám o Tvojej hojnej добрote, Bože!

Vďaka, že dnes nemusíme nariekať nad súčasným stavom, môžeme Tebe dôverovať, ktorý miluješ cirkev a stále voláš a povolávaš k práci, voláš nás, aby sme aktívne niečo urobili.

Vďaka, že povolávaš nové generácie, aby plnili Tvoje veľké poverenie, odovzdávať svedectvo o Tvojich skutkoch, vyučovať evanjelium a krstiť všetkých, ktorí prichádzajú v nasledujúcich generáciách.

Vďaka, že nás voláš k modlitbám za deti a mladých ľudí, ktorých si dal a ešte dáš tomuto zboru.

Vďaka, že tento zbor má budúcnosť v Tvojich plánoch a je súčasťou Tvojho veľkého príbehu spásy, verím tomu, Pane! Pretože Ty si verný a milostivý Boh!

Chvála Tebe, Bože!

Amen! ■

40 ROKOV MODLITEBNE CB STARÁ TURÁ

Sme stvorení na obraz Stvoriteľa, a tak tvoríme. Pred 130 rokmi vytvorili naši predchodcovia, Božie deti, spoločenstvo Modrý kríž. Po 50 rokoch existencie ho ľudská a Božia ruka spolu umiestnili do Jednoty českobratskej. Počas 30 rokov života v komunizme prijali meno Cirkve bratská a s ostatnými kresťanmi budovali Jeho kráľovstvo v Podjavorinskom kraji. V r. 1984 stvoriteľské dielo pokračovalo stavbou modlitebne a následne nekonečným kolobehom vytrvalej duchovnej práce. Pridávali sme sa k Pánovi tam, kde On konal a tešili sme sa, keď si používal také nedokonalé nástroje, ako sme my. Niekedy sa zdalo, že ľudské chyby vážne narušia Jeho plány, no vždy prišiel niekto nový a nové možnosti od Pána Boha.

Koncom júla 2024 sme usporiadali slávnosť. Myšlienka prišla od človeka, ktorý nielenže nezažil stavbu, ale je v našom zbere len pár rokov. Ďalšia generácia nasledovníkov mala takú veľkú túžbu oslavovať Stvoriteľa, že sa pustila do organizácie Spomienky na stavbu modlitebne. Hoci v malom počte a nie s veľkým časovým predstihom, vysúkali sme si rukávy a s Božou pomocou sme pozvali hostí.

Silná skupina bývalých mládežníkov a o niečo starších budovateľov sa stretla v našom zbere po štyridsiatich rokoch. Spomínalo sa, premietalo, čítalo, pozerali sme fotky, ďakovali, spievali, modlili sa, a to všetko pri dobrom jedle. Naša kuchárka, teta Elenka, už dlhé roky pôsobí v zborovej kuchyni a je pokračovateľkou inej tety Elenky – Sadloňovej. Je neodmysliteľnou súčasťou každej, hoci aj menšej akcie. Tentoraz to bolo o niečom inom, pretože jej

verný druh - manžel sa ocitol v nemocnici so slepým črevom. Našťastie sa mohla spoľahnúť na vnúčatá. O dojedačov koláčov a umývačky riadu tiež nebola núdza.

Veľmi nás potešila návšteva zo Staroturanského evanjelického zboru, ktorý môžeme oprávne nazvať našim spriazneným spoločenstvom. Je to zbor, odkiaľ sme pred mnohými rokmi vyšli a s ktorým sme počas rokov mnohokrát spolupracovali. Vďaka Bohu za postoj pokory na obidvoch stranách. Veď kvôli našej slávnosti posunuli Služby Božie o hodinu skôr, aby sa mohli po nich presunúť do modlitebne Cirkvi bratskej. Farárovci, manželia Činčurákovci, sa nám nielen prihovorili povzbudzujúcimi slovami, ale tu aj strávili obed s popoludním. Po nich sa nám prihovorili priatelia z centra - misie Prameň v Súši a zástupca za zbor apoštolskej cirkvi.

Je to radosť stretnúť na Starej Turej v jednej chvíli Máhrikovcov s Jurčovcami, bratov Komrsku a Machajdíka, a k tomu Bohdana Roháčka s rodinou. Na záver spomeniem dvoch, ktorí sú nášmu zboru blízko a pritom nie až tak blízko: prvým je predseda Rady CB Milan Mitana. Sám pochádza z tohto kraja, a predsa tu je vlastne len návštevou, ktorú radi vidíme. Na jeho slovo o horčičnom semienku nezabudneme. Druhí sú susedia modlitebne - toľké roky žijú vedľa našej budovy, vidia naše dobré aj zlé stránky, a predsa sú našimi priateľmi.

Škoda, že sa nemohli zúčastniť niektorí, ktorých by sme tiež radi videli. Napríklad Valentovci, ktorí nás však navštívili pár týždňov predtým. Alebo ďalší, ktorí sú už u Pána. Krásne na našom stretávaní je, že hoci teraz nemáme na seba toľko času, v nebeskom kráľovstve ho budeme mať na seba nekonečne viac. ■

V starej modlitebni

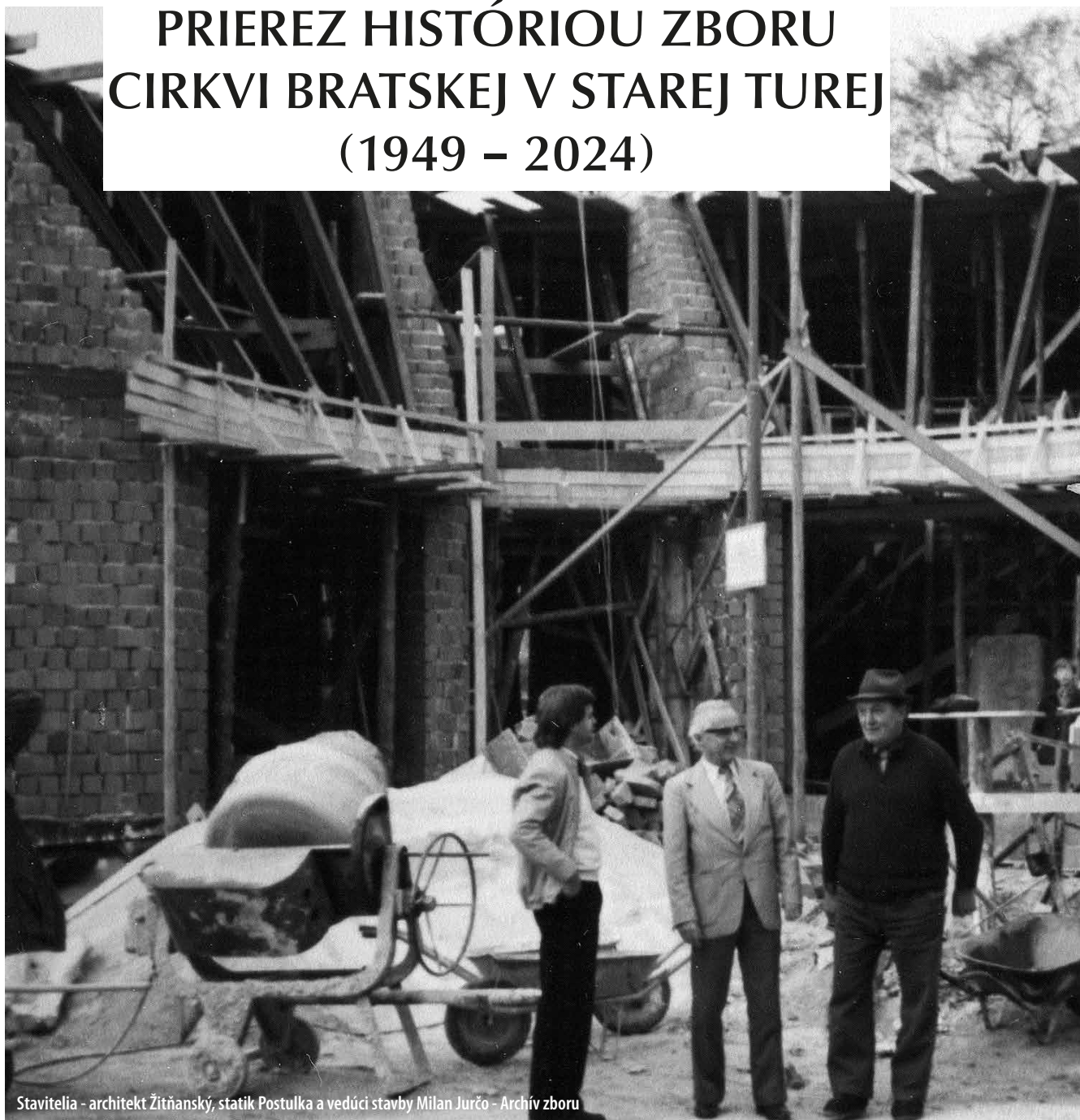

V novej modlitebni

Ak nebude Hospodin stavať dom, nadarmo sa namáhajú tí, ktorí ho stavajú
 (Žalm 127,1 – z kroniky stavby modlitebne).
Až potiaľto nám pomáhal Hospodin...
 (1. Samuelova 7,12 – heslo 40. výročia stavby)

PRIEREZ HISTÓRIOU ZBORU CIRKVI BRATSKEJ V STAREJ TUREJ (1949 – 2024)

Stavitelia - architekt Žitňanský, statik Postulka a vedúci stavby Milan Jurčo - Archív zboru

1. Obdobie formovania zboru (1949 - 1960)
„Keby v 50-tych a 60-tych rokoch nebolo verných bratov a sestier, nezostalo by tu asi nič.“ Tento citát z materiálu o stavbe našej modlitebne hovorí za všetko. Prvé desaťročie života v komunistickom režime nebolo ľahké, ale bolo kľúčové, pretože sa

položili základy Cirkvi bratskej na Slovensku. Čo sa týka spoločenstva na Starej Turej, prvé desaťročie bolo obdobím transformácie Modrého kríža do nového životného štýlu. Bol to čas jeho konca a jeho členovia mali niekoľko možností ako ďalej. Bratislavskí a levickí sa v roku 1950 pridali k budúcej

CB, no staroturanci skúsili najprv inú cestu. Počas medziobdobia, asi dvoch rokov (1950 - 1952), sa začali stretávať potajomky v domácnostiach a u Marie Rafajovej. Z pohľadu novej štátnej ideológie to bolo trestné, a tak prijali pozvanie od CB (30. 10.

1952). Bolo tu dosť ľudí, aby získali štátny súhlas k ustanoveniu funkcie laického kazateľa (František Mareš). Počas celej doby komunistickej totality mohol totiž slúžiť výkladom Božieho slova iba ten, kto mal k tomu štátny súhlas.

Do Starej Turej dochádzal bratislavský kazateľ Gustáv Sadloň. Zhromaždenie sa najprv dva roky (1952 - 1954) schádzalo v starej pôvodnej modlitebni MK, potom sa presunulo do rodinného domu. Začala sa aj práca s mládežou, no bez oficiálneho štátneho súhlasu, a tak sa za túto službu ocitli niektorí vo väzení.

2. Obdobie skrytosti (1960 - 1968)

Prvá polovica 60-tych rokov bola v našom zbere poznačená obavami a opatrnosťou. Mali za sebou desať rokov života v protikresťanskom režime. Samozrejme veriaci mali povolené stretávať sa vo svojej budove, ale aj tak boli pod prísny dozorom. Deti zboru, ktoré študovali vo väčších mestách, tam zostávali žiť kvôli zamestnaniu, noví nepribúdali, keďže ich staroturanská verejnosť stále vnímala ako sektárov. Verní však vytrvali a nový laický kazateľ Gustáv Sadloň slúžil ako vedel. Pán si však už pripravoval svojich služobníkov v skrytosti. Bratia, ktorí boli uväznení, po prepustení začínajú znova slúžiť (Ján Hollý). Lenže opatrnejšie a v skrytosti, malé skupinky sa opäť začali potajomky stretávať na kopaniciach pod Javorinou. Tým vznikol základ mladých ľudí, ktorých viera sa prehľbovala, nebáli sa ju žiť a Pán Boh si ich mohol použiť v nasledujúcom období. V druhej polovici 60-tych rokov sa domov na Starú Turú vrátil Dušan Rojko, ktorý mal v minulom období skúsenosti s Duchom Svätým, a zapojil sa do služby mládeži svojím typickým štýlom - „služba posvätenia od srdca k srdcu“.

3. Obdobie evanjelizácií (1968 - 1978)

Ivan Valenta, ktorý na vojenskej službe, používal hudbu pre svetské pobavenie a odvieďlo ho to preč od Boha, začal slúžiť svojim talentom. Viedol spevokol Matice slovenskej, v ktorom účinkovali členovia rôznych cirkví. Spievali kresťanské piesne, okrem iného aj od sestier Royových. Keď nastalo obdobie tzv. „socializmu s ľudskou tvárou“, konali sa na Starej Turej Royovské slávnosti (odhalenie pamätnej tabule Royovým - jún 1969), kde účinkoval jeho spojený ekumenický spevokol.

Potom začala domáca verejnosť vnímať tunajšie spoločenstvo CB viac ako cirkev a menej ako sekту. Vyšli z anonymity a zapájali sa do viditeľných aktivít v meste. Na Silvestra 1969/70 sa usporiadali bohoslužby v Domove bielych hláv. V rokoch 1970 - 71 sa konali spoločné akcie spojené so spevom a orchestrom v katolíckom aj evanjelickom kostole. V roku 1971 nastúpil na miesto hlavného kazateľa František Ciesar s výrazným darom evanjelizácie. Raz za čas prichádzal na celý týždeň a slúžil každý večer. Tieto stretnutia, podporené modlitbami mládeže, sesterskej skupinky a pastierskou službou, spôsobili obživenie. Začali sem prichádzať ľudia zo širokého okolia, od Bánoviec až po Moravu. Raz za mesiac sa konali v priestoroch modlitebne tajné nočné ekumenické stretnutia, kde sa navzá-

jom povzbudzovali aktivisti podzemného hnutia v cirkvách, od kresťanských zborov až po katolíkov. Ďalšia aktivita bola tajná biblická škola, ktorú zorganizoval Dušan Rojko, v tom čase už laický kazateľ. Významné bolo aj amatérske nahrávacie štúdio, kde vznikali nahrávky vďaka I. Valentovi a J. Gabovičovi (Apoštolská cirkev).

4. Stavba modlitebne (1978 – 1984)

V rokoch 1977 – 1983 bol laickým kazateľom Ivan Valenta, ktorý s Dušanom Rojkom tvorili zaujímavý tandem spolupráce. Počas jeho pôsobenia dozrieva situácia k veľkej zmene. Jednak išlo o priestory zboru, ktoré najprv nepostačovali pre rozsiahle aktivity, a potom, keď už by sa cirkev možno aj uskromnila, dostala príkaz k vysťahovaniu. V meste sa malo pokračovať v modernizácii a výstavbe sídliska, no s cirkvou sa tu nepočítalo. Od 3. 4. 1978 sa začína zápas o modlitebňu. Keď v zbere hľadali Božiu odpoveď, čo majú robiť, dostali od Pána slovo, z 1. Kronicej 28, 10: *Preto teraz vidz, že si ťa Hospodin vyvolil, aby si vystavil dom za svätýňu. Buď silný a konaj!* To bolo povzbudenie pri nasledujúcej zdĺhavej komunikácii s úradmi, kde nebol záujem o pozitívne vybavenie. Zo strany vedenia zboru a cirkvi išlo o vskutku obdivuhodnú vytrvalosť. Výrazne pri tom pomohli bratislavskí kazatelia, ktorí mali cestu ku komunistickým funkcionárom už prebojovanú dlhoročnými vzťahmi v štýle „milovať svojho nepriateľa“. Celé toto obdobie bolo podporené modlitebným zápasom vo viacerých zboroch.

Ďalšie roky trvalo, kým dostali stavebné povolenie (1982). Projekt modlitebne pripravil a viedol architekt Mario Žitňanský. Dlhé trvajúce rokovania mali svoj zmysel v tom, že komunistickí úradníci mali možnosť stretávať živých kresťanov a vďaka tomu napríklad súdruh Ján Kmeť z ministerstva kultúry po čase uveril.

Stavalo sa formou brigád, do ktorých sa mali zapojiť ľudia, ktorí sem už predtým chodili na stanové tábory na kopanice. Išlo teda zároveň o duchovné stretnutia a popri tom o prácu na stavbe. Vedúci stavby bol brat Milan Jurčo. Domácu organizáciu, prevádzku aj financie mal na starosti Ivan Valenta, vonkajšiu organizáciu brigád riadil stavebný odbor zboru v Bratislave. Zapájalo sa množstvo ľudí s rôznymi profesiami z celej cirkvi. Dodnes spomínajú, že zažívali zvláštnu Božiu ochranu a starostlivosť. Bol to čas jednak nadprirodzeného Božieho požehnanja, ale aj ľudského nadšenia a horlivosti.

5. Budovateľské obdobie (1984 – 1997)

Počas stavby mal jeden zo zodpovedných bratov Milan Jurčo pochybnosti, pre koho vlastne tú modlitebňu stavajú, keď domácich nie je toľko, aby ju naplnili. A keďže v Bratislave viedol skupinu mladých, tí sa s ním rozhodli prisťahovať sem, aby menšiemu zboru pomohli. Typické pre toto obdobie

boli veľké krsty – baptistérium priamo v modlitebni mal v CB len zbor Stará Turá, a preto sa konali zájazdy až z východného Slovenska. Nová stavba slúžila ako miesto na biblické kurzy pre širokú cirkev. Tieto duchovné pobyty sa navonok kvôli povoleniu diali po názvom „Mierové semináre“. Cirkev na druhej strane podporovala aktivity mesta a pomáhala pri rôznych stavbách – napríklad kresťanskí brigádnici postavili jedno poschodie Domu služieb či múry okolo cintorína. Ale vlastne svojou duchovnou prácou socializmus podkopávala, keďže neustále žila evanjelium.

Na začiatku roku 1989 zomrel kazateľ Milan Jurčo, ale všetky činnosti pokračovali, len duchovné „zastrešenie“ robili bratia administrátori zo Žiliny a z Bratislavy. Kazateľom sa stal Martin Jurčo. Typické pre deväťdesiate roky boli verejné evanjelizácie a zahraniční misionári, ktorých po páde komunizmu nič neobmedzovalo. Konali sa na uliciach a námestiach, napríklad evanjelizácia B. Grahama alebo koncerty chvál s Timothy. Jednou z prvých verejných akcií bol koncert detského černošského spevokolu z Ugandy. Koncom 90-tych rokov zbor založil Základnú školu K. Royovej v Trenčíne. V tomto období zbor žil intenzívnym modlitebným životom, čo sa prejavilo napr. pri seansách okultného liečiteľa Jána Pravdu. Po tom, ako sa v zbere CB proti nemu modlili, stratil duchovnú silu. Zboru sa

však nevyhli ani ťažké chvíle. V polovici 90-tych rokov opustilo zbor asi 20 členov, ktorí založili nové spoločenstvo Modrý kríž. Po tomto odchode zostali viaceré zranenia, avšak čas a Božia láska väčšinu z nich vyhojili.

6. Obdobie útlmu a duchovnej obnovy (1997 – 2011 ...2024)

V r. 1997 sa stal správcom zboru na dva roky František Ciesar, ktorý bol už na dôchodku, ale vypomáhal tam, kde bola potreba duchovnej služby. Počas krátkeho obdobia pomáhal zboru hľadať nového služobníka. Oslovení boli bratia, ktorí odtiaľto pochádzali, a nakoniec ju prijal Daniel Ciesar, synovec kazateľa. Jeho otec Juraj Ciesar, v tom čase slúžil väzňom a zbor začal uvažovať nad vytvorením azylového domu pre bývalých väzňov v budove bývalej školy v Súši. Projekt sa však roku 2001 zmenil na Centrum pre mládež a rodiny „Prameň na Súši“. Po odchode brata Fr. Ciesara zo zdravotných dôvodov sa administrátorom stal Milan Halža z Bratislavy (1999 – 2004) a v r. 2001 nastúpil za vikára Bohdan Roháček, ktorý bol o tri roky nato ordinovaný. Keď spomínal na začiatky kazateľskej práce, hovoril o množstve pohrebov, ktoré vykonával. V zbore prebiehal určitý útlm, ale žezlo postupne preberala ďalšia generácia. Začala sa služba v doraste a mládeži. Výraznou mierou sa zapojili manželia Ferikovci

alebo Blaho Čičel, Mikuláš Zavilla, či verné sestry modlitebníčky. Bohdan Roháček ako kazateľ priniesol nového ducha a intenzívne sa osobne staral o všetky oblasti života spoločenstva. Jeho silnou stránkou bolo vyučovanie a záujem o jednotlivca. Roku 2004 sa zbor začal znovu evanjelizačne prejavovať v meste a výrazná bola domáca ekuména s evanjelickou, katolíckou a adventistickou cirkvou. R. 2006 vznikla „skupinka na Myjave“ ako nová duchovná práca.

Záver tohto obdobia sa niesol v istom napätí. Rozkol vo vedení zboru priniesol krízu, až kým dotyční neodišli zo zboru slúžiť každý na iné miesto. Podobné situácie spoločenstvo zažilo už v minulosti a Boh bol vždy milostivý a daroval odpustenie a nový začiatok.

Odvtedy sa tu vystriedalo niekoľko administrátorov a starších kazateľov pred dôchodkom (P. Halža, D. Jurčo). Máme niekoľko mladých rodín s deťmi a dokonca znovu pár mládežníkov. Učíme sa byť spoločenstvom vedeným Duchom Svätým, ktorý rozdeľuje dary pre službu. Sme ľud bojujúci, prehrávajúci aj víťaziaci. Sme Kristova nevesta, očakávame Jeho návrat a služba na Božom kráľovstve napreduje. ■

Zdroje: História stavby modlitebne, vydal Zbor CB Stará Turá; 2009, Osobné spomienky I. Valentu a D. Rojka; Štátny archív v Trenčíne

Dom u Krúpov v strede - tu bola modlitebna CB - Archív rodiny Dudákovej

O LÁSKE, BOHU A STRACHU

Představte si následující situaci. Je půlnoc, vracíte se autem domů a projíždíte obcí, která je dlouhá 20 metrů. Silnice je osvětlená, rovná a zcela přehledná. Jedete rychlostí 80 km/h. Víte, že v obci se má jezdit padesátkou, ale vzhledem k přehlednosti a noční hodině zpomalíte jen na 60 km/h a obcí projedete. Nyní si představte jiný scénář. Stejná obec, stejná noční hodina, jen jediný rozdíl – na konci obce stojí policejní hlídka, která měří rychlost. Jsem si téměř jistý, že obcí projedete rychlostí 50 km/h. Proč? Protože se bojíte pokuty.

Vím, že mnoho vzorných čtenářů nepochybně jzdí podle předpisů vždy a všude, ale najdou se i tací, kteří by jednali tak, jak jsem popsal. Já sám celkem pravidla dodržuji, ale když je někde policejní hlídka nebo radar, dávám si mnohem větší pozor. Proč? Prostě se bojím trestu v podobě pokuty. Jinými slovy, to, co nás motivuje dělat věci správně, není jen láska, uvědomělost, vysoké morální standardy nebo víra, ale i strach. Třeba právě strach z trestu v podobě pokuty.

Proč jsou hranice důležité

Trest v různé podobě funguje ve škole, ve výchově, v práci... Pokud člověk kašle na školu, trest se dostaví nejen ve známkách, ale třeba v tom, že se nedostane na vyšší stupeň školy. Nemusíme být zastánci tělesných trestů, ale pokud vaše dítě zlobí, nějaké hranice mu nastavit musíte. Ne proto, že ho nemáte rádi, ale proto, že ho máte rádi a chráníte ho před ním samým, anebo, že chráníte jeho okolí. Dítě tyto hranice nebude vždy akceptovat, navzdory některým moderním trendům tvrdícím, že když mu vše vysvětlíte, rádo hranice přijme. Možná někdy ano, ale často ne. Jinými slovy, trest je běžnou součástí života a v mnoha ohledech nás chrání. Otázka je, zda nás trestá Bůh a jak se Boží trest spojuje s Boží láskou. Ponechme hned na začátku nesmyslnou tezi o „Bohu Starého a Nového zákona“. Je jen jeden trojjediný Bůh od začátku dějin do současnosti. Navíc Starý zákon popisuje Boha jako žárlivě a vášnivě milujícího a zároveň jako trestajícího. To jen my se snažíme tyto dva póly nějak logicky vysvětlit, smířit a Boha obhájit, ale tím některé texty z Písma vymazáváme a děláme, že tam nejsou. Jenže ony tam prostě jsou! Vášnivý milenec, ale i trestající Otec.

Je Bůh Nového zákona odlišný?

Proto někteří příliš rychle spěchají k Novému zákonu s tím, že tam je konečně ten „hodný Bůh“, který se zjevil v Kristu, který blahosklonně přehlíží, když si člověk dělá, co chce. Hlavně, když jsou jeho děti šťastné a rozpustile si dělají, co chtějí! Důležité je, „že to tak cítí“. O štěstí a naší spokojenosti jde přece především, ne? Ano, Ježíš se ukazuje jako nesmírně citlivý, milující, obětující, ale zároveň pronáší výroky o skřípění zubů, uvržení do temnot, uvržení na

oheň. To není středověk, to je Ježíš! Některé jeho výroky bychom si v dnešní korektní době možná ani nedovolili vyslovit nahlas. Vím, že mi namítete, že je třeba všechno vidět v kontextu! Lecos jsem přečetl a studoval, a tyto námitky velmi dobře znám. Moje odpověď je, že Bibli většinou čtou lidé, kteří tento kontext neznají, a proto není divu, že jsou někdy některými Ježíšovými výroky překvapeni. Navíc si všimněme, že na jednu stranu je Ježíšova láska bezpodmínečná, zároveň však – jak číst Ježíšova slova: „Kdo mě miluje, ten zachováva moje přikázání“ (J 14, 21)? Je jasné, že kdo miluje Pána Boha, chce se mu líbit, ale znáte to z vlastní zkušenosti. Zpíváte o Boží lásce a druhý den... nebudu to raději popisovat, ale prostě někdy se nám nedaří, byť milujeme. Jen nás ty „proudy Boží lásky“ někdy nemotivují.

Není to buď anebo

Jak z toho ven? Co kdybychom se nesnažili přemýšlet buď anebo, ale obojí. Bůh nás miluje nepodmínečně, to ale nevylučuje, že od nás něco očekává. Tak to přece v lásce má být! Vy od těch, které milujete, nic neočekáváte? Samozřejmě že očekáváte! Miluje nás vášnivě, ale někdy trestá. Třeba tím, že nás nechá nést důsledky našich hloupých rozhodnutí, nebo tím, že nás zastaví i skrze bolest. Mohl by zasáhnout, ale neudělá to. Dost dobře nelze jen tak minout slova: „Koho Pán miluje, toho přísně vychovává a trestá každého, koho přijímá za syna“ (Žd 12, 6). Zde ale pozor! Slovo „trestá“ neznamená „mstí se“. Pokud vás rodiče, trenéři nebo učitelé moudře za něco někdy trestali místo toho, aby dělali, že se nic nestalo, možná jste jim dnes vděční. Jsem dalek toho, abych někomu v konkrétní bolesti řekl: „A za to tě Pán Bůh trestá.“ Netvrdím, že trest by měl být hlavní motivační pobídkou. Absolutně ne! Stojím si za tím, že hlavní motivační má být láska k Pánu Bohu a zvnitřnění jeho přikázání, ale žijeme v padlém světě a i trest je jeho součástí. Až jednou budeme s Kristem, trest už nebude třeba. Tedy nevynecháme z Písma některé nesnadné texty, které se nám nehodí do naší teologie, a nesnažme se dávat Boží lásku a trest do protikladu. Jde to ruku v ruce a nijak se to neruší. (Kráteně) ■

David Novák, předseda RCB v ČR

Letné aktivity

Slovensko BEHom 3 dní

KAROL KVASŇÁK,
CB Spišská N. Ves,

foto:
T. KOVÁČOVÁ, T. FAZEKAŠ,
J. KLEMENTOVIČ

Chcem sa s vami podeliť o zážitky z Národného behu z Košíc do Bratislavy.

Povedané číslami: 3 dni (7. 01 – 9. 6. 2024) štafetového behu z Košíc naprieč Slovenskom až do Bratislavy, spolu 520 km, 100 tímov po 7 – 16 bežcov, 48 etáp po cca 11 km.

Zrod nášho tímu

Na začiatku nášho príbehu bol nesplnený sen Edit Uličnej, ale na splnenie tohto jej sna bolo potrebných viac ľudí. Ja som sa dostal k tímu až neskôr, ponúkol som svoje amatérske bežecké výkony a bol som rád, že som sa mohol pridať. Bežecký tím vytvorili ľudia z viacerých zborov Cirkvi bratskej: Tado Fazekaš, Jakub Fazekaš, Tamar Kováčová (Levice), Juraj Klementovič, Miro Balala (Trnava), Vlado Ďurdík a Mário Cína (Michalovce), Edit Uličná, Oliver Poloha a Ad'ka Sára Vajová (Banská Bystrica), Matej Evin (Bratislava) a ja (Spišská Nová Ves). A naši dvaja neúnavní a bezpeční šoféri Dušky Fazekaš z Levíc a Dominik Forgáč zo Spišskej Novej Vsi. Juraj vymyslel názov nášho tímu – "CeBežci".

Prípravu trvajúcu niekoľko mesiacov odmakali najmä Juraj a Edita. Bolo to viacero prípravných stretnutí na zoome a veľa plánovania. Aj moji lokálni kamaráti bežci (v omnoho lepšej kondícii) mi závideli, že som v partii na túto parádnu akciu a núkali sa mi ako náhradníci, ak by nám niekto vypadol. Už v tejto prípravnej fáze, cca 8 mesiacov, ma veľmi zaujímalo, ako sa ostatní veriaci – fanúšikovia športu, vysporiadávajú s tým, aby sa záľuba (v tomto prípade beh) nestala modlou. Bolo povzbudzujúce počuť názory a postoje ostatných spoluveriacich. Zhrnul by som ich v krátkosti takto – beh je perfektný spôsob, ako vybalansovať sedavý štýl života, myseľ zrelaxuje (často prichádzajú super nápady) a zdravie sa posilní. Juraj si pre seba stanovil dôle-

žitý limit, že sa zúčastní bežeckej akcie v nedeľu maximálne 2 x do roka, keďže veľa bežeckých akcií sa koná práve v nedeľu a kolidujú s časom bohoslužieb.

PrieBEH

Všetkých 100 tímov vyštartovalo postupne v piatok doobeda z Košíc. Hneď od prvých etáp sme sledovali v online aplikácii, ako sa nášmu tímu darí. Prvé výsledky boli veľmi povzbudzujúce – CeBežci sa držali na priebežnom 14-tom mieste. Zároveň nás milo prekvapilo a povzbudilo, koľko priateľov z rôznych zborov nás sledovalo a fandilo nám (údajne niekto mal problém s prípravou nedeľnej kázne, lebo mu pozornosť stále odbiehala ku kontrole výsledkov).

Náš tím sme rozdelili do dvoch skupín po 6 bežcoch, každá s jedným šoférom a 9-miestnym autom. Jedna skupina bežala cca 6 hodín, a druhá zatiaľ oddychovala, prípadne sa pokúšali trochu si pospať. Spánok vyzeral asi tak, že sme čistého času v posteli mali cca 3 hodiny, zvyšok sme dospávali za jazdy v aute.

Piatok priniesol dážď, prvé kopce, lesné úseky a nočné „medvedie“ etapy. Logika síce vravela, že ak Horská služba pred bežcami „plašila“ medvede a ak cez daný úsek prebehne v priebehu cca 3 hodín 100 bežcov, tak pravdepodobnosť stretu je takmer nulová, ale skús rozkázať pocitom, že všetko je OK, ak bežíš nocou sám v lese a na ceste sú

medvedie stopy. A to je priestor pre špeciálne Božie povzbudenie. Super skúsenosť mala Edit, keď sa k nej počas behu pridala na najhoršom úseku rýchlejší bežec z iného tímu a chvíľu ju gentlemansky sprevádzal. Po čase spolubežec odbehol dopredu svojím tempom, ale trochu poblúdil, a tak ju dobehol ešte raz a opäť s ňou chvíľu bežal.

A nastalo ráno druhý deň – sobota.

Beh aj jazda autom zavčas ráno krásnou prírodou boli kúzelné, ale pomaly sa začala prejavovať aj únava – bežali sme postupne svoje druhé, niektorí už tretie asi 11 kilometrové etapy. V Tepličke nad Váhom sme mali chvíľu pauzu, aby sa všetky tímy dobehli. Poobede sme sa opäť rozbehli a hneď prvá etapa ukázala, v čom bude spočívať najbližšie nebezpečenstvo – teplo v kombinácii s vyčerpanosťou. Niekoľkým bežcom z iných tímov musela pomáhať zdravotná služba a vidiac vyčerpanosť niektorých z nás po dobehnutí etapy, padali myšlienky a slová: „Aký má toto zmysel...?, nejdeme svojou športovou vášňou za rozumnú hranicu...?“. Ja osobne som bol veľmi rád, že sme to mohli riešiť ako veriaci ľudia a trochu sme zmenili svoje nastavenie (teda aspoň v posádke nášho auta). Túžba dosiahnuť čo najlepší čas musela ustúpiť heslu – zdravie je prvoradé. Zároveň sme si začali viac navzájom pomáhať počas behu. Predtým sme vypustili bežca na štarte „jeho“ úseku a ponáhľali sa autom do cieľa etapy, aby sa ďalší bežec mohol pripraviť na štart nasledujúcej etapy. Odteraz sme viac pomáhali bežcovi priamo na trati (voda, podpora, iontový nápoj s minerálmi...). Napríklad ja som si vopred dohodol presné miesta, kde ma už čakala moja skupina s autom a vodou. Ďakujem im za to ešte raz. Takáto podpora nebola však možná na úsekoch, kde sme bežali v prírode, mimo ciest pre automobily. Keď nám vypadol z tímu Vlado kvôli natiahnutému svalu na lýtku a bolo ho treba zaskočiť, náhradníkov bolo hneď niekoľko.

Tamar sa ponúkla, že pobeží 2 úseky za sebou v štýle polmaratón, teda 21 km (palec hore za ochoťu), no voľba nakoniec padla na nášho najlepšieho bežca Tada.

Druhá noc, ešte kratší spánok a nastalo ráno tretí deň – nedeľa.

Etapy odsýpali, nekonečný kolotoč ...rozbeh bežca, rýchla jazda ostatných v aute do cieľa etapy, dobeh, štart ďalšieho bežca a opäť jazda na koniec etapy... Mali sme pred sebou svoje posledné individuálne úseky a cieľ v Bratislave. Ten posledný úsek do cieľa sme dobehli všetci CeBežci spoločne ako tím a radosť bola obrovská. To si všimla aj réžia v STVR a práve náš dobeh sa nakrátko objavil vo večerných športových správach.

Ale písať len o športovom zážitku, aj keď to bola šupa, by bolo málo a tento text bol len predohra k tomu aby som vykreslil emóciu celej akcie a dostal sa k tomu podstatnému, čo som si odniesol.

Táto akcia mi znova ukázala, že byť kresťanom a plnohodnotným členom Božej rodiny prináša mnohé benefity aj v praktickom živote. Bez sestier a bratov z CB by som sa na takomto behu asi nikdy nezúčastnil. Moji známi, bežci zo Spišskej Novej Vsi, by tiež veľmi chceli bežať tento beh, ale majú problém poskladať tím.

Buďme vďační Bohu za koncept cirkvi ako rodiny.

Ďalší benefit z tejto akcie je blízke spoznanie ďalších veriacich. Ak s niekým cestuješ 3 dni unavený, spotený a špinavý, s tým si už viac neVYkáš. Poctivé rozhovory počas cesty skoro ráno alebo v noci, to má svoje čaro.

Veľmi som si užil Boží majestátny vymalovaný v krásnej prírode. Aj za toto buďme na Slovensku nášmu Stvoriteľovi vďační.

Špeciálne sa chcem poďakovať všetkým podporovateľom, celému tímu CeBežci a nášmu Bohu za ochranu, a to, že sa nič mimoriadne nestalo, nepovažujem za samozrejmosť, ale za prejav priazne nášho Otca.

P.S. Nakoniec sme skončili s celkovým časom 47 hodín a 43 min na peknom 22 mieste z 59 tímov v našej kategórii. ■

OPÁL CAMP

Text a foto team Opál camp

V Hermanovciach nad Topľov sme aj tento rok, ako zvyčajne, pripravili letný tábor pre teenagerov od 10 do 18 rokov. Tento rok bol tábor Opál Camp rozdelený do štyroch turnusov a to OC Štart (účastníci od 10 – 12 rokov), OC Teen 1 a 2 (účastníci od 13 – 15 rokov) a OC Pro (účastníci od 16 – 18 rokov). Naši účastníci k tomuto letu vzhliadali s veľkým očakávaním, čo sme mohli pocítiť hneď pri spustení registrácie. Kapacita týchto táborov bola naplnená v priebehu pár dní.

Tento rok sme sa spoločne rozprávali o príbehu, kde Ježiš kráčal po vode. Na večerných témach sme mohli počuť podrobný výklad tohto príbehu spolu so svedectvami od našich vedúcich. Na ranných stíšeníach sme sa snažili hlbšie spoznať osobu Šimona Petra. Rozprávali sme sa o jeho živote, o pádoch, ktoré zažil, ale aj o príklade jeho viery. Plnenie rôznych denných výziev nám pomohlo lepšie porozumieť prežívaniu Petra a jeho skúškam.

Urobili sme pár rozhovorov s našimi vedúcimi a opýtali sme sa ich, ako zažívali Božiu prítomnosť cez ich roly a akým výzvam čelili.

Chatková vedúca Ráchel Bučeková

Tohtoročná téma Opál Campov – DO TOHO! – bola aktuálna nielen pre účastníkov, ale aj pre mňa osobne. Stala sa akousi odpoveďou na výzvu ešte pred letom. Aké je to byť chatkovou vedúcou som si prvýkrát vyskúšala už minulý rok. Tentokrát ma však čakala nová skúška. S dievčatami som len prednedávnom spoločne zdoláva všetky blatové prekážky a ďalšie intenzívne aktivity, a teraz sa mám postaviť do role ich vedúcej? Budem mať autoritu? A mám ju vôbec mať? Alebo budem len naďalej ich kamoška? Mám právo im ja niečo hovoriť? A hovorím im vôbec ja? Budú ma počúvať? ... DO

TOHO! – Bola odpoveď na všetky moje vnútorné obavy. Vkročila som Do toho odovzdane, aj s obavami, no predovšetkým s vedomím Kristových slov: *Neboj sa! Nasleduj ma a budeš loviť ľudí!*

Bohatstva a požehnanie lovu prichádzali už počas týždňa. V podobe hlbokých rozhovorov, úprimných hladajúcich modlitieb, zreteľnej lásky či obvyčajne neobvyčajnej srande.

No najmä v tom, že som vedela a cítila, že moje obavy neprevýšila vlastná pýcha, prevýšil ich Najvyšší.

Kuchárka Janka Juhaščíková

Každý vedúci by mal byť duchovne napojený na Pána Ježiša, pretože Opál tábory nie sú len táborami zábavy, ale sú táborami, kde mladí poznávajú Pána Ježiša. Každý vedúci má svoju úlohu. Rolou, do ktorej som zapojená aj s inými ženami, je pomoc v kuchyni. Dohadujeme jedálne lístky, komunikujeme s cateringovými spoločnosťami a pekárňou, zásobujeme, atď. Mnohokrát sa táto úloha spája s fyzickou prácou. Avšak bez Boha by to bolo len dennodenné odškrtávanie do listu. Nevšimli by sme si účastníkov, prípadne vedúcich. Mnohokrát z kuchyne vidíme jednotlivcov, ktorí idú sami, zamyslení, možno smutní, lebo im nevyšla aktivita,

prípadne sa s tímom nezhodli a pohádali. A toto sú príležitosti, ktoré máme. Môžeme hovoriť o odpustení a oslobodení. Mám takúto skúsenosť, keď jednému dievčaťu nevyšla aktivita a kvôli tomu jej tím prehral v daný deň. Jeden člen tímu jej povedal, že je neschopná a jej sa to dotklo. Plakala a utiekla do kuchyne. Tam sme sa mohli rozprávať o odpustení, aké je to oslobodzujúce. Trvalo jej celý deň, kým dokázala odpustiť, ale nakoniec to urobila a prežívala neskutočnú slobodu a radosť. Ak sme citliví na Boží hlas, On nás použije, aby bol oslávený. Som veľmi vďačná za túto úlohu a za mnohé ženy a dievčatá, ktoré sú ochotné pracovať v kuchyni a tešiť ma, že aj tento tím „kuchyňa“ sa rozrastá. Nech je z toho náš Pán oslávený.

Rečníčka Anička Juhaščiková

Naša rodina a náš zbor žije prípravami a plánovaním Opál campov už niekoľko mesiacov pred letom. Každý rok je to pre nás novou výzvou, ale aj radosťou a očakávaním toho, ako Pán Ježiš bude oslovovať mladú generáciu a zapalovať ich srdcia pre Neho. Tento rok som to prežívala ešte intenzívnejšie, keďže som sa po pár rokoch (ktoré som naplno trávila s vlastnými deťmi) zúčastnila celého týždňa Opál Pro (pre 16 – 18 ročných), kde bolo mojou úlohou každý večer prinášať pravdu mladým ľuďom na campe o Ježišovi a Jeho pozvaní nasledovať Ho.

Akokoľvek dobre by som sa na svoju úlohu pripravila, s bázňou som si uvedomovala, že to, čo budú večer počuť, nemá byť dobre pripravená kázeň alebo pôsobivá motivačná reč. Síce by ich možno nadchla či dojala, no mojou najväčšou túžbou a modlitbou bolo, aby to slovo bolo plné Ducha, ktorý sa dotkne srdca a začne ho premieňať.

Celý týždeň som si veľmi silno uvedomovala zápas, ktorý je zvädzaný o dušu človeka, prejavilo sa to neraz rôznymi prekážkami pri zvestovaní slova alebo pri osobných modlitbách s tými, čo na slovo reagovali. No rovnako silno som zažívala, ako Ježiš týchto mladých miluje a ako dokáže zasiahnuť ich srdce až do hĺbky a prehovoriť k nim – to bola najväčšia vďaka a najkrajšia skúsenosť. Tu musím napísať aj to, že každý vedúci má úlohu osloviť niekoľkých modlitebníkov, ktorí sa za neho a celý camp budú modliť – a teda keď sa cirkev začne modliť v jednote, je to cítiť. Aj teraz mocne bolo. Odchádzala som z campu s presvedčením, že táto generácia nie je ani stratená ani chybná ani nijako obmedzená (ako sa často Generácia Z môže javiť), ale môže to byť generácia, ktorá keď prijme Ježišove pozvanie, môže byť ešte odvážnejšia, hlbšia a intenzívnejšia vo svojom nasledovaní Krista, ako sme boli my. Témou, ktorá sa niesla celým týždňom bol príbeh apoštola Petra a jeho cesta za Ježišom a myslím si, že práve to, ako je Peter vykreslený v Biblii – jeho impulzivnosť, nápady, život v prítomnosti,

túžba po instantnom potešení, hrdinské vyjadrenia, ale aj rýchla strata odvahy, dekonštrukcia viery a pochybnosti sú charakteristické aj pre túto generáciu, preto táto téma oslovovala mnohých, aj nás vedúcich. Nech teda Pán Ježiš dokončí dobré dielo, ktoré v ich srdciach začal.

Hlavný vedúci (náčelník) Slavomír Krupa

Aj tento rok som bol oslovený, aby som sa stal hlavným vedúcim na tábore Opál Camp. Tím pracovníkov tvoria dobrovoľníci pod vedením hlavného vedúceho tábora. Koordinácia vedúcich, zodpovednosť za celý tábor, a to od začiatku príprav až po jeho vyhodnotenie, to boli moje zodpovednosti. To ako som ich zvládol celkovo, ako sa dobrovoľníkom pracovalo pod mojim vedením a ako prebiehal tábor budeme hodnotiť na stretnutí s názvom „Letokruhy“. O tábore, aktivitách, vedúcich či účastníkoch by som mohol veľa písať, no radšej sa s vami podelím o moje osobné myšlienky, ktoré zaujali moju myseľ.

„Nemôžeme sa hrať na kresťanov.“ Ak je našou túžbou ukázať na živého Boha, náš osobný život viery nemôže byť mŕtvy. Milovať Boha celým svojím srdcom, znamená žiť svoju vieru každý deň. Nie len na campe.

„Vykroč s dôverou!“ Tím dobrovoľníkov – vedúcich, aj keď sa bližšie nepoznajú a na tábore sa stretnú možno prvýkrát, potrebujú spolu pracovať efektívne. Spájacím prvkom počas týždňa je Kristus. On motivuje a vyvoláva túžbu zvestovať evanjeliu.

Odložiť svoje pohodlie, túžby a želania, sústrediť sa na jeden spoločný cieľ, pracovať na tom ako najlepšie vieme, ale zároveň si uvedomovať, že ten, ktorý požehnáva je Pán Boh tzn. „Vy kroč s dôverou!“

„Skutočný príbeh.“ Príbehy tých, ktorí vykročili s dôverou a prežili búrku vo svojom živote a boli ochotní sa podeliť so svojou skúsenosťou s Bohom. Boh je skutočný a vôbec nie je ďaleko. Je medzi nami – na tábore či doma a čaká, kedy sa odvážeme vykročiť za Ním. Počas campu som mohol počuť niekoľko verejných svedectiev vedúcich. Ďakujem za každé svedectvo.

Tímová vedúca Adela Brehuvová

Ja som bola tímová vedúca prvýkrát. Na campy som chodila od desiatich rokov a veľmi som sa tešila kedy si budem môcť vyskúšať byť vedúcou. Mojou úlohou bolo byť počas aktivít s mojím tímom a po nich mať feedback. Počas aktivít som sa snažila čo najviac povzbudiť a motivovať môj tím. Či už sme prehrávali alebo vyhrali. Môj tím mal dobré moto. „Nemusíme vyhrať, ale chceme si to hlavne užiť.“ To im pomáhalo v tom, že aj keď to nešlo podľa našich predstáv, neboli tak veľmi domotivovaní do ďalších dní. Tým, že som bola prvýkrát tímová vedúca na takomto tábore som celkom nevedela, čo očakávať a čo to všetko bude vyžadovať. No musím povedať, že som si to veľmi užila aj keď som nemala veľa voľného času. No som vďačná, že som mohla pomôcť touto službou. Na tábor spomínam veľmi dobre, pretože tohtoročná téma bola pre mňa aktuálna a veľa som si z nej odniesla. Taktiež naň spomínam dobre vďaka tomu, že môj tím vyhral prvé miesto v záverečnom race.

Aktivista Matej Martiček

Jedným z aktivít leta boli pre mňa aj tohtoročné Opál Campy 2024. Keď ma vedúci tábora Marek Jurčo poprosil, aby som, ako aktivista, poslúžil na Campe, v ktorom som mal za úlohu zneprijemňovať ľuďom život, chcel som odmietnuť, no vedel som, že ma tam Boh chce. *Boh si vyvolil, čo je v očiach sveta neurodzené a opovrhované; áno, vyvolil si to, čo nie je, aby zmaril to, čo je* (1 Kor 1, 28). Mal som možnosť slúžiť na OC Pro, kde boli moji rovesníci a OC Štarte.

Od zadychčaných ranných rozcvičiek až po každodenné aktivity som s mládežníkmi strávil celý týždeň na nohách. Stavali si lode, plavili sa, preťahovali na lane, ostrekovali sa alebo stavali mosty zo špagiet. Toto naozaj bolo nad moje sily, so službou prichádza aj zodpovednosť a očakávanie: či to bolo povedať večer pred vlastnými rovesníkmi svedectvo alebo naplniť očakávania starších vo vedení aktivít. Na Campe sa po aktivitách a slove dala Božia prítomnosť krájať. Mládež a deti mali možnosť prichádzať pred vedúcich a spoločne sa im otvárať so svojimi problémami.

Aj takýto bol Opál Camp 2024. ■

ŽILINA – DETSKÝ DENNÝ TÁBOR

EVA BECHNÁ

V zbere CB1 máme síce veľa detí, ale väčšinou ide o predškolákov, preto sme sa posledné roky do letných detských táborov nepúšťali. Ale pretože vďaka Bohu funguje spolupráca so zborom Za kostolom, naše staršie deti sa vždy môžu pripojiť k nim. Okrem iného je to dobrá príležitosť, aby sa deti vzájomne poznali a vyrastali spolu.

Tak to bolo aj v lete 2024. Hneď začiatkom prázdnin (od 8. do 12. 7.) organizovali v zbere Za kostolom detský denný tábor s názvom *Pod lupou*. Nazbieralo sa okolo šesťnásť detí z miestnych rodín, alebo si deti pozvali príbuzných a kamarátov. Ako vedúci pomohli učitelia besiedky, rodičia a niektorí mládežníci. Hlavným prednášateľom bol kazateľ Ján Máhrik, technické a vedecké pokusy pripravovali už štandardne Stanko Mores z CB1 a Lucka Máhriková, inak tiež učiteľka chémie a biológie zo zboru Za kostolom.

Lebo tomu sa tábor prevažne venoval – stvorenstvu, prírode, životu, a v tom chceli deti hľadať Božiu veľkosť, suverénnosť. A nakoniec aj dobrej správe o záchrane všetkého tohto, ale predovšetkým človeka. Ako to na takom tábore býva, deti mali poriadne nabitý program. Stanko s Luckou zabezpečili rôzne pomôcky a rekvizity. Deti používali mikroskopy, skúšali chemické pokusy, alebo si vypočuli environmentálne prednášky. Ale aby sa aj vybehali, mali množstvo hier vonku, športy, súťaže, orientačný beh a na začiatku každého dňa dynamický táborev tanec. Tábor sa konal v priestoroch zboru Za kostolom (v Escape clube) a odtiaľ je všade blízko.

Aby neboli deti ochudobnené o správne táborové dobrodružstvo, v stredu cestovali do Bratislavy, kde navštívili miestne zoo, prenocovali na Cukrovej a spoločne varili aj upratovali. Vo štvrtok ráno sa im venoval kazateľ Peter Kučera a na obed už zasa uhňali vláčikom domov, do Žiliny. Samotná cesta vlakom je pre dnešné deti zážitok.

Na záver tábora, v piatok poobede, boli pozvaní rodičia na záverečnú afterparty. Deti im ukázali

všetky výrobky a crafts, ktoré počas týždňa vyrobili, zatancovali táborev tanec a porozprávali, čo sa naučili a aké experimenty pripravovali. Tento čas je vždy veľmi vzácny, pomôže nielen predĺžiť príjemný čas uprostred priateľov, ale dáva vedúcim možnosť zoznámiť sa s rodičmi a pozvať ich na ďalšiu prípadnú akciu. Dalo by sa povedať, že je to nevyhnutné, ak nemá byť tábor iba príležitostným strážením detí. A deti? Tie sa už tešia na septembrovú besiedku, kde sa väčšina z nich znova stretne. ■

O UKOTVENÍ

ANNA ČINČURÁKOVÁ TIPULOVÁ

Tam, kde sme sa chodili kúpať, kotvili lode. Malé i veľké člny. V čase, keď bolo more rozbúrené, zametalo s nimi na každú stranu, až som občas mala pocit, že ich vlny odnesú do diaľky. No nikdy sa to nestalo. Každú loď, každý čln drží na mieste dlhá hrubá reťaz s obrovským zavažím na konci. Vlny loďou môžu kývať sem a tam, ale kým nepríde majiteľ, kapitán lode a nedvihne kotvu, bude loď stáť na mieste.

Občas to aj s nami v živote plieska na každú stranu... Raz tu, raz tam. Občas „vieš, komu si uveril“, a prečo práve „kotvíš“ na nejakom mieste a občas ťa to trhá niekam inam, máš pocit, že si tu nesprávne. Chvíľu sa pokojne s dôverou oddávaš vedeniu svojho Pána, a potom si chceš robiť veci podľa seba. Tu miluješ, tam niekomu nevieš odpustiť zranenie, ktoré ti spôsobil. Pochybnosti, emócie, nedorozumenia... A potom sa pýtaš, či ten človek v tvojom vnútri je ten istý, ako ten, akého poznajú ľudia. Či naozaj žiješ tak, ako by si chcel..

Ak to s tebou práve z nejakého dôvodu zametá, neznamená to, že si stratený prípad! Je iba búrka. Možno si neistý/á, ustráchaný/á, nevieš, čo so životom, ale nie je to katastrofa, ak máš dobré ukotvenie. Aj ty môžeš ostať na mieste, ak ťa drží niečo silnejšie, ako si ty sám.

Keď to so mnou kolíše sem a tam, vďačná som, že moja loď nie je prázdna. Vďačná som za môjho Pána, ktorý ju ukotvuje. On vie, kedy vyplávať a kedy priraziť ku brehu. A ukotvuje ma, keď sa to na mňa z každej strany valí.

Potrebuje ukotvenie, priatelia. Potrebuje ho, aby sme sa nenechali bezcieľne unášať životom, aby nás to v búrke neotrieskalo niekde o skaly...

Hospodin upevňuje kroky človeka, v jeho ceste má zálubu. Ak spadne, nezostane ležať, lebo mu Hospodin podoprie ruku (Ž 37, 23 - 24). ■

Z ROKOVANIA RCB

JÚN 2024

Rada začala stretnutie zamyslením Petra Kučeru o otcoch našej viery v Slobodnej cirkvi reformovanej na konci 19. a začiatku 20. storočia.

Na minulom stretnutí vymenovala Rada Odbor humanitárnej pomoci. Teraz vymenovala členov ďalších odborov.

Rada zriadila a vymenovala:

Mediálny odbor a jeho členov: Ján Máhrík – predseda (Žilina – Za kostolom), Ivan Žezula (Košice), Ján Nemšák (Prešov), Martin Kačur (Prešov), Timotej Máhrík (Žilina – Za kostolom), Marián Cabada (Žilina), Jozef Bán (Trnava), Jakub Uhlík (Bratislava – Cukrová), Jakub Lenárt (Bardejov), Jakub Pacanovský (Spišská Nová Ves).

Mediálny odbor rozvíja a spravuje komunikačné nástroje, ktoré zlepšujú internú aj externú komunikáciu. Prostredníctvom nich zachytáva a prezentuje dôležité témy, príbehy a momenty zo života cirkvi, čím prispieva k lepšej viditeľnosti, porozumeniu a povedomiu. Zároveň zabezpečuje technickú podporu pre emailové účty, správu hlavného cirkevného webu a online prítomnosť lokálnych zborov. Činnosť Internetového odboru Rady bola zriadením Mediálneho odboru Rady ukončená.

Rada vymenovala:

Členov Evanjelizačno-misijného odboru v zložení: Peter Prištiak – predseda (Michalovce), Jaroslav Tomašovský (Levice), Slavomír Krupa (Hermanovce), Edita Uličná (Banská Bystrica) a Roman Dirda (Spišská Nová Ves).

Členov Študijného odboru v zložení: Todd Patterson – predseda (Banská Bystrica), Milan Mitana (Svätý Jur), Ján Henžel (Levice), Juraj Institoris (Banská Bystrica), José Calvo (Žilina).

Členov Finančného odboru v zložení: Juraj Klementovič – predseda (Trnava), Miroslav Moravský (Kalinovo), Marcel Markuš (Bratislava – Cukrová), Daniel Klein (Košice).

Členov Odboru práce s deťmi, dorastom a mládežou (pod Úniou detí a mládeže): Slavomír Krupa – predseda (Hermanovce), Natália Luptáková (Bratislava – Paradox), Ervin Mittelmann (Košice – Mozaika), Ján Verčimák (Bratislava – Paradox), Ján Máhrík (Žilina – Za kostolom).

Členov Odboru zakladania zborov (PLANt.sk) v zložení: Tomáš Henžel (Bratislava – Paradox), David Spodniak (Nitra), Ján Máhrík (Žilina – Za kostolom), Štefan Evin (Levice), Slavomír Krupa – administrátor (Hermanovce).

Za členov Správnej Rady Fondu Nové zbory Miroslava Moravského (Kalinovo) a Daniela Gregoire

(Spišská Nová Ves). Ďalšími členmi nominovanými Odborom zakladania zborov sú: Tomáš Henžel (Bratislava – Paradox) – predseda, Juraj Sabol (Spišská Nová Ves), Marek Tomašovič (Trnava) a Štefan Evin (Levice).

Rada rozhodla:

O predĺžení pracovnoprávneho vzťahu s Lubomírom Lorincom (vikár v Prešove) na dobu neurčitú.

Že podľa článku 112, ods. 2 Poriadku a podľa článku 115, ods. 1 Poriadku môže Staršovstvo Zboru vysluhovaním Večere Pánovej a krstu v rámci svojho Zboru dočasne poveriť i vikára Zboru, ktorý je podľa článku 46, ods. 1 Poriadku členom staršovstva Zboru, a to bez ohľadu na to, či bol za člena staršovstva zvolený Členským zhromaždením, vymenovaný Radou, alebo sa stal jeho členom z pozície vikára Zboru. Zdôvodnenie tohto rozhodnutia bude poslané na zbory.

Rada vzala na vedomie:

Vizitačnú správu z vizitácie Zboru vo Vranove nad Topľou.

Priebežné hodnotenie vikárov Davida Spodniaka (zbor v Nitre) a Lubomíra Lorinca (zbor v Prešove) od staršovstiev zborov.

Rada sa zaoberala:

Rozvrhom plánu návštev a rozhovorov na jesenných a zimných stretnutiach Rady.

Spoluprácou s českou stranou pri príprave spoločnej pastorálnej konferencie, ktorá sa koná na konci septembra 2024 v Čechách.

Možnosťou zorganizovať duchovné cvičenia pre kazateľské manželské páry. Konkrétna predstava bude poslaná kazateľom a na zbory.

Ďalej Rada:

Potvrdila zloženie Spevníkovej pracovnej skupiny: Milica Kailingová, Dagmar Danelová, Milena Uhlíková, Ewald Danel, Ivan Valenta (Bratislava – Cukrová) Jana Nagajová (Bardejov).

Rokovala o štatúte zboru s pozastavenou činnosťou a rozhodla:

- že zbor s pozastavenou činnosťou nevysielala delegátov na Konferenciu a Spoločnú konferenciu;

- že zboru s pozastavenou činnosťou neprináleží prídelať finančného príspevku štátu za kalendárny rok, pokiaľ bola činnosť zboru pozastavená k 1. januáru daného roka;

- O potrebe a frekvencii vizitácií zboru s pozastavenou činnosťou rozhodne Rada. ■

Spracované z podkladov RCB

RAKOVINA A NÁVRAT KRÁĽA

Asi pred pol rokom mi iný lekár oznámil: „Máte zhubný nádor. Čaká vás operácia, ožarovanie a chemoterapia“. Počas prípravy na operáciu, až po začiatok liečby, som v priamom prenose na vlastnej koži zažil rozpad zdravotníctva. Niektorí lekári pri rozhovoroch povedali: „Bude horšie.“ Iní, zväčša starší: „Zlaté socialistické zdravotníctvo...“ – To hovorili ľudia, ktorí pred 35 rokmi štrngali kľúčmi na novejmbrových námestiach. Netušil som, že ľudia, čo vyštrngali slobodu a demokraciu, sa odvtedy dostali do takéhoto rozpoloženia mysle – kde je zlatý socializmus..? Ani sa veľmi nečudujem, že keď minister školstva predstavoval v náručí premiéra, ktorý si november 89 ani nevšimol, školskú reformu, pomenoval ju „nežnou revolúciou“ v školstve. Nežnou vraj preto, lebo neodstraňuje všetko zlé, čo v školstve je, robí len kozmetické úpravy. – Je to len v smechu a zneváženie novembra 89 mladým socialistom, alebo sa mu nechtiac podarilo vystihnúť stav slovenskej spoločnosti? Aspoň jej veľkej časti. Veď Fico je rok po voľbách najdôveryhodnejším politikom (47%) a SMER má vyššie preferencie ako vo voľbách. Premiérovho poradcu a ideológa E. Chmelára nemusím, ale keď ho premiér vyhodil, napísal: „Nie je zásluhou Fica a koalície, že sú tam, kde sú. Sú tam vďaka neschopnej opozícii, ktorej neschopnosť je až nebezpečná“

Takže – návrat kráľa...?

Lenže tento kráľ sa nevolá Aragorn z príbehu o prsteňoch. Tento kráľ sa volá NORMALIZÁCIA z príbehu o Slovensku. My starší sme ju v 70. – 80. rokoch zažili. Tiež najskôr udrela na novinárov a kultúrnu obec. Pamätám sa, že o pražských taxikároch sa vtedy hovorilo, že sú najintelektuálnejšou vrstvou pražského obyvateľstva. Za volantmi taxíkov vtedy

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

„Musíme spoločne postaviť obrovskú hrádzu nezmyselným progresívnym a liberálnym ideológiám, ktoré sa šíria ako rakovina ... (R. Fico vo svojom prvom vystúpení po atentáte). „V dnešnom svete sa demokracia neteší veľkému zdraviu. Nikto sa nesmie cítiť zbytočný. Lahostajnosť je rakovinou demokracie“ (Pápež František v Terste). „Je zvrhlé, keď dakto prirovnáva k rakovine názor alebo ideológiu iného“, okomentovala Fica na sociálnych sieťach akási lekárka.

Pápeža nekomentovala...

sedeli vyhodení novinári, vysokoškolskí učitelia, spisovatelia a ďalší aktéri kultúrneho a spoločenského života. Mám pocit, že aj v týchto dňoch sa uberáme týmto smerom... Chcú nám určiť, kde a ako sa bude demonštrovať, aké heslá sa budú používať... čo sa bude hrať v divadlách a vysieľať a písať v médiách. Prežil som polovicu života v štáte, kde boli povolené dve demonštrácie: lampiónový sprievod na oslavu Leninovej revolúcie v Rusku a Prvý máj. S určenými pravidlami pochodu a predpísanými heslami. Doteraz si spomínam na úsmevnú príhodu z Akademického Prešova (súťaž vysokoškolských divadiel), niekedy z polovice 70. rokov. Vyhrali sme a oslavy sa pretiahli až do rána. A tak sme spoločne, stovky vysokoškolákov, vyrazili pešo cez Prešov k internátom. Skutočná demonštrácia. Spontánna, no nepovolená. Na námestí nás obkľúčili splasení policajti (príslušníci VB) a chceli nás rozohnať. Obidve strany stápnuté stáli proti sebe, keď zrazu nejaký študent zakričal: NECH ŽIJE KAPITALIZMUS, AVANTGARDA KOMUNISTICKEJ STRANY! Prvotný šok, nás i policajtov, po chvíli vystriedal smiech stoviek študentov, ktorý sa premenil na skandovanie tohto nezmyslu, premeneného na heslo. Uniformovaní chudáci sa v zmätku rozostúpili, veď počuli: „nech žije“ ... a ... „komunistická strana“ (alebo im pointa jednoducho nedošla) a odprevadili nás k internátom. To bolo za celý môj život v socializme jediné nepredpísané heslo, ktoré sa verejne skandovalo v nepovolenom sprievode.

Rád spomínam na tento výbuch študentskej slobody v neslobode spred 50 rokov. A nerád by som sa dožil po 35 rokoch slobody, návratu kráľa zvaného NORMALIZÁCIA. – Návratu neslobody. ■

KRÍŽOVKA

„Nezáleží na tom, koľko toho robíme, ale koľko lásky do...“

Autor: Peter Kailing	A podobne (skr.)	Tústie	Medaila (hovor.)	POMÔCKY Ymir, Ěn, Ala, Ipa	TAJNIČKA	Skr. ibidem	Slovan	Neodborník	Azovské more
Skratka atmosféry				Tlačila Predložka	•				
Vzor					•				
	Kopa slamy Dopravná linka				•	Biograf Moc			
V poradí na stom mieste				Stredová priamka	•		Skr. kilovoltu Popevok		
Požíval tekutinu				Ovíjal Odsávali	•			Druh jedla	Škand. praobor
Osobné zámeno			Depá Česká predložka		•				
Veľmi sa tešila					•		Štvorček (typ.) Odtlačok (česky)		
	Vedľa, bokom	Elena (dom.) Rub			•	Nápravy			
Ministerstvo obrany (skr.)			499. rím. Kridlo (anat.)		•	Ozn. kamiónov Solmiz. slabika			
Druh lepenky				Úryvok z opery Ja (mad.)	•				Preorávaj
Mestečko					•				
Ženy s veľkými očami					•	Pohreb. hostina			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 6-7/2024

„Nevieš, kto je tvoj priateľ, kým sa pod tebou NEPRELOMÍ ĽAD.“ (Eskymácke príslovie)

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 5. 10. 2024. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 10/2024.

Stranu pripravil Peter Kailing

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@swanmail.sk,
v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk, písané na adresu redakcie.